

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Dragacz na lata 2023 – 2030

Strategia 2030
DRAGACZ

Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy jest podstawowym i najważniejszym dokumentem wielowymiarowego planowania perspektywicznego, określającym misję, wizję, cele oraz kierunki rozwoju gminy. Została opracowana jako odpowiedź na zachodzące w gminie, jak i jej bliższym i dalszym otoczeniu zmiany, wynikające z uwarunkowań społecznych, gospodarczych i politycznych. Jej zapisy są spójne z najważniejszymi dokumentami strategicznymi poziomu krajowego: Strategią Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR), Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego (KSRR) oraz poziomu regionalnego: Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030 – Strategia przyspieszenia 2030+, Programem regionalnym Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza.

Strukturę Strategii tworzą cztery cele strategiczne zdefiniowane jako podstawowe punkty odniesienia, obszary, w ramach których określone zostały bardziej szczegółowe cele operacyjne, którym z kolei przyporządkowano kierunki rozwoju wyznaczające kierunek, w którym należy podążać, aby móc zrealizować wyznaczone cele. Wszystko to służy osiągnięciu celu głównego i zdefiniowanej wizji rozwoju gminy.

Strategia została opracowana przy silnym współudziale mieszkanki i mieszkańców gminy, którzy na spotkaniach konsultacyjnych wypowiadali się na temat najważniejszych potrzeb i możliwości dotyczących rozwoju jednostki, jak i całej społeczności gminy. Przygotowany projekt został poddany konsultacjom społecznym, z których uwagi wprowadzono do ostatecznego dokumentu Strategii.

Projekt Strategii został poddany procedurze oceny oddziaływania na środowisko oraz ewaluacji, a wnioski z opracowanych na potrzeby ww. procedur dokumentów: Prognozy oddziaływania na środowisko Strategii rozwoju gminy Dragacz na lata 2023-2030, Ewaluacji Strategii rozwoju gminy Dragacz na lata 2023-2030, zostały uwzględnione w ostatecznym dokumencie Strategii.

Projekt Strategii został opracowany zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w tym: ustawą o samorządzie gminnym, ustawą o prowadzeniu polityki rozwoju. Zawiera niezbędne elementy, a także uzyskał odpowiednie opinie i uzgodnienia wynikające z ww. przepisów.

Wnioski wynikające z diagnozy społeczno-gospodarczo-przestrzennej gminy

Opracowana na potrzeby niniejszej Strategii Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy w oparciu o informacje pozyskane od mieszkańców i mieszkanki podczas konsultacji społecznych, z urzędu gminy i jednostek jemu podległych, ogólnodostępnych danych publikowanych na stronach internetowych różnych instytucji i podmiotów, pozwoliła na sformułowanie najważniejszych wniosków dotyczących obecnego stanu, jak i możliwości dalszego rozwoju gminy Dragacz. Z przeprowadzonej analizy SWOT wynika, iż gmina Dragacz charakteryzuje się wieloma uwarunkowaniami, które odpowiednio wykorzystane mogą wprost przyczynić się do podniesienia konkurencyjności gminy. Jednocześnie zidentyfikowano zjawiska, które już dziś ograniczają możliwości rozwoju gminy, a pozostawione bez interwencji mogą w przyszłości przyczynić się do zahamowania jej rozwoju:

Mocne strony

- Wysoka atrakcyjność przyrodnicza gminy
- Dobry stan środowiska przyrodniczego
- Korzystnie ukształtowana sieć osadnicza
- Bliskość ośrodka regionalnego Grudziądz
- Dodatni bilans zmian liczby ludności do roku 2030 wg prognozy demograficznej GUS
- Korzystne uwarunkowania rozwoju gospodarczego
- Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna
- Korzystne położenie transportowe i komunikacyjne
- Dobra dostępność oraz wysoka jakość wybranych usług społecznych
- Aktywna polityka przestrzenna
- Występowanie osiedla wojskowego (Centrum Szkolenia Logistyki w Grudziądzu) mogącego służyć rozwojowi specjalizacji gminy
- Wysoka aktywność społeczna mieszkańców
- Korzystne uwarunkowania rozwoju turystyki
- Występowanie wielu przestrzeni publicznych i miejsc integracji społecznej
- Dobra współpraca Urzędu Gminy z Mieszkankami i Mieszkańcami

Szanse

- Ustalenia dokumentów rządowych i wojewódzkich mających wymiar terytorialny, tj. skierowanych na problemy poszczególnych terytoriów umożliwiające realizację inwestycji odpowiadających na potrzeby mieszkańców Gminy
- Wzrastająca świadomość społeczna, w tym objawiająca się większym zaangażowaniem w życie Gminy
- Zmiany klimatyczne rozszerzające możliwości rozwoju dotąd niemożliwych lub nieopłacalnych działalności gospodarczych
- Europejska polityka migracyjna rozszerzająca rynek pracy (zarówno w zakresie znalezienia pracowników, jak i miejsc pracy)
- Realizacja Polityki Terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego
- Położenie w krajowym i regionalnym systemie przyrodniczym i transportowym (możliwość realizacji inwestycji krajowych i działań organizacyjnych)
- Rozwijanie rozdzielczej sieci gazowej na terenie gminy

Słabe strony

- Lokalne i czasowe przekroczenia norm zanieczyszczenia środowiska
- Występowanie zjawisk utrudniających rozwój gospodarczy
- Braki w zakresie infrastruktury transportowej
- Braki w zakresie wybranej infrastruktury społecznej
- Niedostosowane do potrzeb mieszkańców funkcjonowanie usług społecznych
- Niski poziom rozwoju turystyki
- Niewystarczająca promocja gminy i poszczególnych jej walorów
- Niskie zaangażowanie Wojska Polskiego w życie gminy
- Objęcie całej powierzchni gminy prawnymi formami ochrony przyrody skutkujące obowiązywaniem ograniczeń w zagospodarowaniu
- Występowanie zjawisk, przestrzeni obniżających poziom bezpieczeństwa mieszkańców
- Brak zagospodarowania terenów atrakcyjnych nad brzegiem Wisły jako przestrzeni publicznych
- Występowanie „dzikich wysypisk śmieci”, szczególnie w terenach leśnych i w dolinie Wisły
- Brak wystarczających działań ochronnych w rezerwacie Fletnowo
- Brak wystarczających środków finansowych niezbędnych do prowadzenia bieżących zadań gminy
- Niekontrolowana suburbanizacja terenów podmiejskich Grudziądza
- Niewystarczające wyposażenie przestrzeni publicznych i miejsc integracji społecznej
- Występowanie problemów wynikających z trudności adaptacji i integracji cudzoziemców z lokalną społecznością

Zagrożenia

- Niekorzystne trendy demograficzne: wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności
- Niestabilna sytuacja polityczna w Europie i na świecie
- Niestabilna sytuacja gospodarcza w Europie i na świecie
- Opóźnienia w otrzymaniu płatności z KPO
- Zmiany klimatyczne wymagające dostosowania się do nowych warunków
- Brak działań w zakresie modernizacji drogi wodnej (Wisła) i przystosowanie jej do minimum IV klasy żeglowności

Biorąc pod uwagę ww. mocne i słabe strony gminy oraz szanse i zagrożenia wynikające z aktualnych trendów zachodzących procesów społeczno-gospodarczo-politycznych, definiuje się następujące **najważniejsze wyzwania rozwojowe gminy**:

- Wykorzystanie potencjału przyrodniczego, kulturowego, położenia transportowego oraz wynikającego z lokalizacji ośrodka wojskowego na terenie gminy, do rozwoju gospodarczego
- Prowadzenie polityki zapewniającej bezpieczeństwo mieszkank i mieszkańców gminy – w kontekście zmieniających się uwarunkowań klimatycznych, geopolitycznych
- Dostosowanie przestrzeni, infrastruktury, usług świadczonych na ich podstawie do zmieniającej się liczby, struktury oraz potrzeb mieszkank i mieszkańców gminy

Misja

Zielona gmina

Wizja

Gmina Dragacz miejscem pozytywnie kojarzonym przez/atrakcyjnym dla mieszkańców, inwestorów, turystów dzięki wysoko rozwiniętej infrastrukturze społecznej, technicznej, transportowej oraz rozwijanych na jej podstawie usługom i innym działalnościom/aktywnościom odpowiadającym najwyższym standardom z poszanowaniem i ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Cel główny

Kształtowanie warunków zdrowego, bezpiecznego i atrakcyjnego zamieszkania, pracy, inwestycji i aktywności społecznych.

C.1. ATRAKCYJNE WARUNKI ROZWOJU SPOŁECZNEGO I GOSPODARCZEGO

Idea wyznaczenia celu

Atrakcyjne warunki rozwoju społecznego i gospodarczego stanowią istotny element szeroko pojmowanego rozwoju społeczno-gospodarczego. Oznacza to kształtowanie przestrzeni rozumianej dosłownie jako miejsce, ale również jako zbiór działań warunkujących chęć w niej przebywania - mieszkania, odpoczywania, prowadzenia działalności gospodarczej.

Atrakcyjne warunki rozwoju społecznego i gospodarczego to:

- Dostępne, świadczone na najwyższym poziomie usługi publiczne
- Atrakcyjna przestrzeń osadnicza Gminy
- Wysokiej jakości kapitał społeczny
- Konkurencyjne warunki rozwoju działalności gospodarczych
- Skuteczne zarządzanie gminą

Oczekiwane rezultaty planowanych działań

Rezultatem realizacji określonych wyżej celów będzie ukształtowanie Gminy oferującej w odpowiedniej ilości, urozmaicone i świadczone na wysokim poziomie usługi społeczne kierowane do i zaspokajające potrzeby wszystkich grup społecznych. Służące pobudzaniu mieszkańców do ich rozwoju fizycznego i społecznego. Gminy dbającej o mieszkańców na każdym etapie ich życia, dostrzegającej mieszkańców mających specjalne potrzeby, którym codzienne funkcjonowanie sprawia problemy. Prowadzącej działania służące większemu włączeniu społecznemu, ukierunkowane zarówno do jednostek, jak i dla rodzin i całych grup społecznych. Konsekwencją będzie stworzenie przestrzeni, w której wszyscy czują się rozumiani i słyszani, przyjaznej dla każdego, zarówno w codziennych kontaktach i relacjach międzyludzkich, jak i w przestrzeni publicznej - przyjaznej i atrakcyjnej dla wszystkich użytkowników. Przestrzeni kształtowanej z dużym udziałem zieleni, wysokim standardzie zasobu mieszkaniowego. Za sprawą wzmacniania wrażliwości na te lokalne zasoby i potencjały mieszkańcy i mieszkanki będą odczuwać silne poczucie tożsamości – bycia dumnym, że jest się stąd.

Będzie to gmina aktywnie dbająca o rozwój przedsiębiorczości rozumianej zarówno jako efektywne przyciąganie kapitału zewnętrznego, jak i wspieranie lokalnych firm i przedsiębiorców oraz rozwój postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców i mieszkanki. Poprzez udostępnianie przestrzeni przedsiębiorcom, wspieranie innowacji, rozwój nowoczesnych technologii, Gmina będzie podążać za szybko zmieniającymi się uwarunkowaniami regionalnej, krajowej, ale też globalnej gospodarki. Wykorzystując i zachęcając do wykorzystania w gospodarce lokalnych walorów, w tym do rozwoju turystyki, rolnictwa, szczególnie ekologicznego, będzie prowadzić do wzrostu zamożności lokalnej społeczności. Temu służyć będzie również pobudzanie rozwoju na bazie wyznaczonych dwóch obszarów strategicznej interwencji: Gramy w zielone, Produkujemy zielone.

Będzie to Gmina wykorzystująca w procesie zarządzania wysoko wykwalifikowaną kadrę, ciągle podnoszącą swoje kompetencje, przy silnej współpracy z wszystkimi interesariuszami mającymi lub mogącymi mieć wpływ na rozwój Gminy, przy szerokim informowaniu mieszkańców i mieszkanki oraz aktywnej promocji Gminy.

Dla realizacji celu strategicznego określono 5 celów operacyjnych i 23 kierunki działań:

CELE STRATEGICZNE		KIERUNKI DZIAŁAŃ	
CO.1.	Dostępne i świadczone na najwyższym poziomie usługi publiczne	K.1.	Rozwój usług społecznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców i mieszkanki w zakresie: administracji, opieki i wychowania dzieci, edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych, zdrowia i opieki społecznej, kultury, sportu i rekreacji, bezpieczeństwa, transportu publicznego, integracji społecznej
		K.2.	Budowa, rozbudowa, modernizacja infrastruktury społecznej w sposób umożliwiający prowadzenie usług społecznych na jak najwyższym poziomie oraz korzystanie z nich przez wszystkich mieszkańców i mieszkanki
		K.3.	Stworzenie centrum wsi Dragacz – ośrodka gminnego
CO.2.	Atrakcyjna przestrzeń osadnicza Gminy	K.1.	Zwiększenie atrakcyjności osadniczej wsi Dragacz i Michale jako obszaru oddziaływania miasta Grudziądz
		K.2.	Realizacja zabudowy na podstawie mpzp, koncepcji funkcjonalno-przestrzennych
		K.3.	Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych, w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami i ich sieciowanie
		K.4.	Zwiększenie i poprawa standardu zasobu mieszkaniowego
		K.5.	Kształtowanie terenów zieleni w miejscowościach
		K.6.	Kształtowanie przestrzeni Gminy z wykorzystaniem jej potencjałów przyrodniczych i kulturowych
CO.3.	Wysokiej jakości kapitał społeczny	K.1.	Wspieranie podejmowania działań przez mieszkańców w zakresie poprawy, doskonalenia poziomu wykształcenia
		K.2.	Wspieranie podejmowania działań przez mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowia
		K.3.	Wzmacnianie aktywizacji społecznej mieszkańców
		K.4.	Wspieranie lokalnych liderów i liderki
		K.5.	Wzmacnianie integracji społecznej
		K.6.	Wzmacnianie tożsamości lokalnej i lokalnego patriotyzmu
CO.4.	Konkurencyjne warunki rozwoju	K.1.	Wzmacnianie aktywizacji zawodowej mieszkańców
		K.2.	Zwiększanie konkurencyjności inwestycyjnej przestrzeni

	działalności gospodarczych	K.3.	Wykorzystanie lokalnych potencjałów do rozwoju gospodarczego
		K.4.	Realizacja lokalnych OSI: Gramy w zielone, Produkuje my zielone
CO.5.	Skuteczne zarządzanie gminą	K.1.	Rozszerzanie zakresu i technik konsultacji społecznych
		K.2.	Realizacja systematycznych szkoleń pracowników urzędu gminy i jednostek podległych
		K.3.	Wykorzystywanie najnowszych technik i technologii, w tym szczególnie informatycznych, w obsłudze interesantów
		K.4.	Współpraca z innymi gminami, samorządem województwa, powiatu, organami krajowymi oraz innymi interesariuszami w zarządzaniu Gminą
		K.5.	Aktywna promocja i informacja na temat działań i działalności podejmowanych w urzędzie gminy, w tym z wykorzystaniem mediów społecznościowych oraz tradycyjnych metod informacji

Do osiągnięcia zapisanych wyżej celów przyczyni się realizacja zdiagnozowanych na dziś działań. Należy zaznaczyć, iż jest to katalog otwarty, który wraz ze zmianą uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych może ulec zmianie, uzupełnieniu.

DZIAŁANIA:	
	Budowa sali gimnastycznej w Grupie Budowa boiska w miejscowościach: Fletnowo, Michale Budowa basenu Realizacja terenu przestrzeni rekreacyjnej z zielenią urządzonej Rozbudowa i modernizacja oddziału „O” w Grupie Budowa żłobka w Grupie Budowa/modernizacja przedszkola w Dragaczu Realizacja programu integracyjnego w przedszkolu w Dragaczu Budowa/lobbowanie na rzecz budowy strzelnicy sportowej Dostosowanie obiektów, w których świadczone są usługi społeczne dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami Wyposażenie terenów inwestycyjnych w infrastrukturę techniczną Budowa lub pozyskanie budynku i jego przystosowanie na potrzeby dziennego domu pobytu dla seniorów Realizacja transportu publicznego na drogach wzdłuż wału przeciwpowodziowego Poprawa funkcjonowania dowozu dzieci i młodzieży do szkół Budowa budynku urzędu gminy Budowa/pozyskanie budynku na rzecz biblioteki publicznej Budowa tarasu widokowego nad Wisłą Realizacja szkoleń interpersonalnych, w tym dla radnych Lobbowanie na rzecz realizacji usług społecznych w Białej Karczmie Realizacja przestrzeni publicznych nad Wisłą, w tym kąpieliska, przystani Wsparcie działalności Izby regionalnej w Bratwinie Wsparcie utworzenia pkt sprzedaży lokalnych produktów Realizacja ścieżek biegowych w lasach (Nadleśnictwo Dąbrowa) Realizacja/ wsparcie utworzenia terenu obozu survivalowego, w tym z wykorzystaniem bunkra

C.2. RACJONALNY I ZRÓWNOWAŻONY SPOSÓB WYKORZYSTANIA ZASOBÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO, KULTUROWEGO I KRAJOBRAZU

Idea wyznaczenia celu

Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu to podstawa zachowania możliwości dalszego rozwoju społecznego i gospodarczego gminy. Cel wskazuje na potrzebę wykorzystywania zasobów środowiska geograficznego do rozwoju społeczno-gospodarczego w sposób, który pozwoli na zachowanie tych zasobów w dobrym stanie dla przyszłych pokoleń. Jednocześnie wskazuje na konieczność prowadzenia działań naprawczych tam, gdzie funkcjonujące elementy środowiska, głównie przyrodniczego wymagają poprawy stanu.

Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu to:

- Spójny system przyrodniczy, funkcjonujący w ramach struktur regionalnych, krajowych i europejskich
- Racjonalne wykorzystywanie zasobów środowiska przyrodniczego
- Racjonalne wykorzystywanie zasobów środowiska kulturowego
- Prawidłowo kształtowany krajobraz

Oczekiwane rezultaty planowanych działań

Rezultatem realizacji określonych wyżej celów będzie funkcjonowanie gminy Dragacz jako spójnej przestrzeni włączonej w regionalne i krajowe systemy przyrodnicze, dające podstawę do bytowania, rozwoju i migracji roślin, zwierząt i grzybów.

Podstawowym założeniem rozwoju gminy będzie dążenie do osiągnięcia równowagi pomiędzy potrzebami gospodarczymi i wymaganiami ochrony środowiska i przyrody. W procesach rozwoju społecznego i gospodarczego gmina Dragacz będzie wykorzystywać wszelkie zasoby środowiska w sposób gwarantujący ich zachowanie w dobrym stanie dla przyszłych pokoleń zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju i z myślą o adaptacji do zmian klimatycznych. Gmina Dragacz będzie gminą, gdzie dba się i zachowuje walory przyrodnicze, w tym różnorodność biologiczną obszarów objętych ochroną, czystość rzek, lasów, w tym dzięki prowadzeniu szerokiej kampanii edukacyjnej mieszkańców i mieszkank w zakresie ekologii. Ochrona terenów zieleni naturalnej, utrzymanie w dobrym stanie obszarów cennych przyrodniczo ma bowiem wymiar nie tylko środowiskowy, ale również gospodarczy – walory przyrodnicze Gminy stanowią podstawę określenia OSI – Gramy w zielone.

Gmina Dragacz będzie miejscem, gdzie dostrzega się walory lokalnego dziedzictwa kulturowego, chroni, pielęgnuje je i wykorzystuje do rozwoju społeczno-gospodarczego przy uwzględnieniu zachowania ich najważniejszych elementów i funkcji. Miejscem, którego zagospodarowanie kształtowane jest w zgodzie z jego naturalnym otoczeniem, przy wykorzystaniu lokalnych charakterystycznych elementów zabudowy i zagospodarowania. Służyć temu będzie prowadzenie szerokiej kampanii edukacyjnej w zakresie potrzeby zachowania i ochrony walorów dziedzictwa kulturowego Gminy.

Dla realizacji celu strategicznego określono 4 cele operacyjne i 13 kierunków działań:

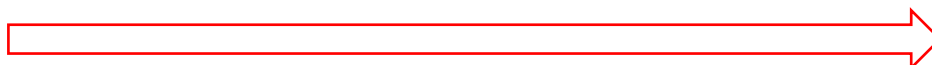
CELE STRATEGICZNE		KIERUNKI DZIAŁAŃ	
CO.1.	Spójny system przyrodniczy, funkcjonujący w ramach struktur regionalnych, krajowych i europejskich	K.1.	Zachowanie i ochrona ciągów ekologicznych
		K.2.	Kształtowanie spójnego systemu terenów zieleni w gminie
CO.2.	Racjonalne wykorzystywanie zasobów środowiska przyrodniczego	K.1.	Ochrona istniejących obszarów cennych przyrodniczo
		K.2.	Zachowanie w dobrym stanie poszczególnych komponentów środowiska
		K.3.	Poprawa stanu komponentów środowiska wymagających interwencji
		K.4.	Realizacja obiektów, infrastruktury służącej edukacji ekologicznej i promocji walorów przyrodniczych
CO.3.	Racjonalne wykorzystywanie zasobów środowiska kulturowego	K.1.	Zachowanie w dobrym stanie obszarów i obiektów znajdujących się na liście WKZ oraz w GEZ
		K.2.	Umożliwienie społecznego i gospodarczego wykorzystania obiektów i obszarów znajdujących się na liście WKZ oraz w GEZ
		K.3.	Realizacja obiektów, infrastruktury służącej edukacji i promocji nt. zasobów dziedzictwa kulturowego gminy, regionu i kraju
		K.4.	Wspieranie osób, instytucji, stowarzyszeń, itp. zajmujących się szerzeniem informacji, promocją dziedzictwa kulturowego gminy, regionu i kraju
CO.4.	Prawidłowo kształtowany krajobraz	K.1.	Kształtowanie krajobrazu priorytetowego wg AKWKP
		K.2.	Ochrona lokalnych walorów krajobrazowych
		K.3.	Realizacja obiektów, infrastruktury służącej promocji i udostępnianiu lokalnych walorów krajobrazowych

Do osiągnięcia zapisanych wyżej celów przyczyni się realizacja zdiagnozowanych na dziś działań. Należy zaznaczyć, iż jest to katalog otwarty, który wraz ze zmianą uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych może ulec zmianie, uzupełnieniu.

DZIAŁANIA:	
	Lobbowanie na rzecz poprawy stanu wód i otoczenia Jeziora Fletnowskiego Lobbowanie na rzecz poprawy stanu wód i terenów wzdłuż Strugi we Fletnowie Realizacja parku/terenów zieleni urządzonej/terenów rekreacji w zwartych miejscowościach, w tym w Górnej Grupie Opracowanie gminnego programu wymiany źródeł ciepła na ekologiczne; wymiany azbestowego pokrycia dachów na bezpieczne Realizacja zielonej szkoły w Bratwinie

C.3. BEZPIECZNA PRZESTRZEŃ, ODPORNA NA ZAGROŻENIA ANTROPOGENICZNE I NATURALNE, W TYM ZMIANY KLIMATU

Idea wyznaczenia celu

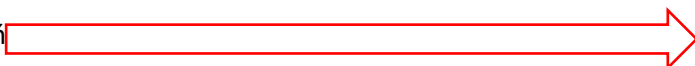

Bezpieczna przestrzeń, odporna na zagrożenia antropogeniczne i naturalne, w tym zmiany klimatu, wobec obecnych globalnych uwarunkowań stanowi podstawowy warunek rozwoju społecznego i gospodarczego gminy. Cel wskazuje na konieczność prowadzenia działań odpowiadających na szybkie i intensywne zmiany zachodzące obecnie w środowisku geograficznym. Działania, gwarantujących dostosowanie się przestrzeni gminy do tych zmian, ale też wykorzystujących te zmiany do wzmocnienia swojego rozwoju.

Bezpieczna przestrzeń, odporna na zagrożenia antropogeniczne i naturalne, w tym zmiany klimatu rozumiana jako :

- Przestrzeń kształtowana w sposób ograniczający negatywne skutki ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi, suszy, osuwania się ziemi, wysokich temperatur, silnych i porywistych wiatrów
- Przestrzeń kształtowana z uwzględnieniem lokalizacji inwestycji powodujących dyskomfort lub zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców
- Przestrzeń kształtowana w sposób minimalizujący pojawienie się zachowań lub działań zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców

Oczekiwane rezultaty planowanych działań

Rezultatem realizacji określonych wyżej celów będzie uzyskanie bezpiecznej przestrzeni Gminy, odpornej na zmiany klimatu, dostosowującej się do tych zmian, a jednocześnie nie wpływającej na ich pogłębianie się, ale ograniczającej negatywne i wykorzystującej pozytywne skutki zmian klimatycznych. Gminy, gdzie przestrzeń zagospodarowywana jest świadomie w odpowiedzi na potrzeby wszystkich interesariuszy przy eliminacji istniejących i niedopuszczaniu do nowych/potencjalnych konfliktów przestrzenno-funkcjonalnych. Zagospodarowanie tej przestrzeni będzie odbywać się z dużym udziałem zielonej i niebieskiej infrastruktury w porozumieniu i przy współdecydowaniu wszystkich mieszkańców i mieszkank, z poszanowaniem walorów przyrodniczych i kulturowych Gminy. Z uwzględnieniem eliminacji istniejących miejsc potencjalnie niebezpiecznych i niedoprowadzaniem do powstawania nowych takich miejsc, angażujących wszystkie służby do zapewnienia porządku i bezpieczeństwa, wspieraniem ich działalności, realizacją monitoringu i innych inwestycji prowadzących do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa i pewności inwestowania.

Gmina Dragacz będzie gminą edukującą i prowadzącą kampanie społeczne oraz współpracującą z jednostkami, organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi, w tym szczególnie z wojskiem w zakresie możliwości zapewnienia bezpieczeństwa i porządku. Podejmującą interwencje w miejscach i obszarach zdegradowanych, tak by można było przywrócić je do zasobu przestrzeni Gminy i wykorzystać na inne cele, szczególnie społeczne. Dążącą do realizacji i realizującą infrastrukturę drogową, kolejową i im towarzyszącą w sposób gwarantujący bezpieczeństwo jej użytkowania – bezpiecznego poruszania się po drogach, w tym rowerowych, chodnikach, prowadzenia bezkolizyjnego ruchu drogowego i kolejowego oraz korzystania z transportu publicznego.

Wszystkie działania prowadzone w Gminie będą skutkowały powszechnym poczuciem bezpieczeństwa zamieszkania, inwestowania i odpoczywania w Gminie.

Dla realizacji celu strategicznego określono 3 cele operacyjne i 14 kierunków działań:

CELE STRATEGICZNE		KIERUNKI DZIAŁAŃ	
CO.1.	Przestrzeń kształtowana w sposób ograniczający negatywne skutki ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi, suszy, osuwania się ziemi, wysokich temperatur, silnych i porywistych wiatrów	K.1.	Realizacja zabudowy zgodnie z wymaganiami przepisów odrębnych, niwelowanie złych lokalizacji
		K.2.	Ochrona zieleni, szczególnie lasów, zadrzewień, zakrzewień przydrożnych, wzdłuż miedz
		K.3.	Zachowanie i ochrona wód powierzchniowych
		K.4.	Kształtowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury w miejscowościach
		K.5.	Transformacja energetyczna
CO.2.	Przestrzeń kształtowana z uwzględnieniem lokalizacji inwestycji powodujących dyskomfort lub zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców	K.1.	Realizacja inwestycji mogących powodować dyskomfort na podstawie wyników szerokich analiz, konsultacji i przy akceptacji społecznej
		K.2.	Ciągły monitoring przestrzeni Gminy pod kątem mogących się pojawić kolizji przestrzenno-funkcjonalnych
		K.3.	Kształtowanie postaw obywatelskich wśród mieszkank i mieszkańców
CO.3.	Przestrzeń kształtowana w sposób minimalizujący pojawienie się zachowań lub działań zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców	K.1.	Kształtowanie układu drogowego z uwzględnieniem zastosowania najnowszych technik i technologii organizacji ruchu
		K.2.	Realizacja/lobbowanie na rzecz realizacji infrastruktury okołodrogowej i okołokolejowej (oświetlenie uliczne, chodniki, przystanki autobusowe, kolejowe, skrzyżowania drogowo-kolejowe) odpowiadającej bieżącym potrzebom
		K.3.	Modernizacja istniejącej infrastruktury rowerowej
		K.4.	Rozwój monitoringu gminnego, szczególnie w przestrzeniach służących integracji społecznej
		K.5.	Rewitalizacja zaniedbanych, zniszczonych miejsc i przestrzeni
		K.6.	Wspieranie jednostek działających w sferze bezpieczeństwa i porządku publicznego

Do osiągnięcia zapisanych wyżej celów przyczyni się realizacja zdiagnozowanych na dziś działań. Należy zaznaczyć, iż jest to katalog otwarty, który wraz ze zmianą uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych może ulec zmianie, uzupełnieniu.

DZIAŁANIA:	
	Wprowadzenie oznakowania wszystkich ulic oraz najważniejszych obiektów, w tym tych w których świadczone są usługi publiczne za pomocą jednolitego oznakowania
	Budowa schronów
	Realizacja nowego cmentarza
	Budowa OSP w Górnej Grupie

Realizacja/wsparcie realizacji instalacji OZE
Rekultywacja/wsparcie rekultywacji wysypiska
Rekultywacja/wsparcie rekultywacji terenów powyrobiskowych
Zawiązanie współpracy z wojskiem
Realizacja przejścia dla pieszych na drodze krajowej w miejscowości Fletnowo
Realizacja małej retencji
Renowacja rowów melioracyjnych
Budowa i utrzymanie w dobrym stanie urządzeń i obiektów służących ochronie przed powodzią

C.4. DOBRA DOSTĘPNOŚĆ TRANSPORTOWA I SPRAWNE SYSTEMY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Idea wyznaczenia celu:

Dobra dostępność transportowa i sprawne systemy infrastruktury technicznej to kluczowe elementy zapewniające rozwój Gminy i dobrą jakość życia mieszkańców. Planowane działania koncentrują się na rozbudowie sieci transportowej oraz infrastruktury energetycznej, zapewniając spójność systemów i dostosowanie ich do lokalnych potrzeb. Realizacja celu obejmuje również działania na rzecz rozwoju energetyki odnawialnej oraz wyposażenia terenów zurbanizowanych w nowoczesne systemy wodno-kanalizacyjne i telekomunikacyjne.

Dobra dostępność transportowa i sprawne systemy infrastruktury technicznej to:

- Zapewniona dostępność transportowa Gminy w ramach istniejących i planowanych sieci regionalnych, krajowych i europejskich
- Spójny gminny system transportowy
- Zapewnione warunki dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz racjonalnego rozwoju energetyki odnawialnej opartej na wykorzystaniu lokalnych uwarunkowań
- Zapewnione warunki dla wyposażenia terenów zurbanizowanych w urządzenia i systemy umożliwiające dostarczanie wody i odbiór ścieków oraz zagospodarowanie odpadów
- Zapewnione warunki dla rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej

Oczekiwane rezultaty planowanych działań

Rezultatem realizacji tego celu będzie stworzenie Gminy zapewniającej dogodne połączenia transportowe z pobliskimi miastami, a także w szerszym znaczeniu z regionem i resztą kraju. Umożliwi to mieszkańcom sprawną komunikację oraz łatwy dostęp do pracy, edukacji i rozrywki, co pozytywnie wpłynie na ich rozwój osobisty i społeczny. Dla przedsiębiorców będzie to istotnym ułatwieniem w transportowaniu towarów oraz dostępie do szerszego rynku zbytu. Konsekwencją będzie również spójny gminny system transportowy oraz bezpieczny ruch drogowy wpływający korzystnie na mobilność mieszkańców.

Poprzez stworzenie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz energetyki odnawialnej, poprawę gospodarki wodno-kanalizacyjnej oraz rozwój nowoczesnych technologii telekomunikacyjnych, Gmina stanie się atrakcyjnym miejscem do życia, pracy i inwestycji. Rozwój nowoczesnych technologii telekomunikacyjnych, takich jak internetowa sieć światłowodowa i ogólnodostępne HOT-SPOTy, stworzy warunki do pełnej integracji mieszkańców z globalną siecią informacyjną. Umożliwi to szybki dostęp do wiedzy, komunikację na odległość oraz rozwijanie nowoczesnych form pracy i nauki w gminie. Gmina, dzięki dobrze zarządzanej gospodarce

wodno-ściekowej, będzie zapewniać mieszkańcom dostęp do wysokiej jakości wody oraz skutecznego systemu gospodarowania ściekami, co jest kluczowe dla zdrowia i komfortu życia społeczności lokalnej.

Dla realizacji celu strategicznego określono 5 celów operacyjnych i 13 kierunków działań:

CELE STRATEGICZNE		KIERUNKI DZIAŁAŃ	
CO.1.	Zapewniona dostępność transportowa Gminy w ramach istniejących i planowanych sieci regionalnych, krajowych i europejskich	K.1.	Lobbowanie na rzecz budowy infrastruktury drogowej, kolejowej odpowiadającej na potrzeby Gminy
CO.2.	Spójny gminny system transportowy	K.1.	Budowa, rozbudowa i modernizacja dróg gminnych
		K.2.	Realizacja inwestycji drogowych w oparciu o koncepcje i analizy priorytetowości
		K.3.	Budowa dróg rowerowych
CO.3.	Zapewnione warunki dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz racjonalnego rozwoju energetyki odnawialnej opartej na wykorzystaniu lokalnych uwarunkowań	K.1.	Lobbowanie na rzecz budowy, rozbudowy i modernizacji obiektów i sieci elektroenergetycznych
		K.2.	Lobbowanie na rzecz budowy, rozbudowy i modernizacji obiektów i sieci gazowych
		K.3.	Lobbowanie na rzecz budowy, rozbudowy i modernizacji obiektów i sieci zaopatrzenia w ciepło
		K.4.	Budowa, modernizacja/lobbowanie na rzecz budowy, rozbudowy i modernizacji obiektów, instalacji i urządzeń produkcji energii z OZE
CO.4.	Zapewnione warunki dla wyposażenia terenów zurbanizowanych w urządzenia i systemy umożliwiające dostarczanie wody i odbiór ścieków oraz zagospodarowanie odpadów	K.1.	Budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów i sieci służących zaopatrzeniu w wysokiej jakości wodę
		K.2.	Budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów i sieci służących gromadzeniu, oczyszczaniu i odprowadzaniu ścieków
		K.3.	Budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów i sieci służących gromadzeniu odpadów
CO.5.	Zapewnione warunki dla rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej	K.1.	Realizacja/lobbowanie na rzecz realizacji internetowej sieci światłowodowej
		K.2.	Realizacja/lobbowanie na rzecz realizacji ogólnodostępnych HOT-SPOT

Do osiągnięcia zapisanych wyżej celów przyczyni się realizacja zdiagnozowanych na dziś działań. Należy zaznaczyć, iż jest to katalog otwarty, który wraz ze zmianą uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych może ulec zmianie, uzupełnieniu.

DZIAŁANIA:	
	Budowa dróg rowerowych, szczególnie w kierunku Nowego Świecia, po wale przeciw powodziowym
	Lobbowanie na rzecz modernizacji DW272
	Realizacja dróg w Mniszku, Nowych Marzach, Dragaczu
	Modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków
	Modernizacja stacji uzdatniania wody
	Realizacja/lobbowanie na rzecz realizacji infrastruktury dla transportu alternatywnego
	Realizacja systemu roweru gminnego

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustalenia i rekomendacje kształtowania polityki przestrzennej gminy

Dla prowadzenia prawidłowej gospodarki przestrzennej w Gminie określa się:

- Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy
- Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej Gminy,

które zostały zobrazowane łącznie na 4 rysunkach. Stanowią one podstawowe kierunki i zasady rozwoju przestrzennego Gminy Dragacz.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej stanowi docelowy układ elementów składowych przestrzeni Gminy. Pokazuje w sposób schematyczny najważniejsze elementy, które już teraz decydują lub będą w przyszłości decydować o jej rozwoju społeczno-gospodarczo-przestrzennym. Model został skonstruowany w oparciu o dwie zasadnicze części:

I. Budowanie sprawnych i spójnych systemów – odnosi się do kształtowania czterech najważniejszych systemów: osadniczego, przyrodniczo-krajobrazowo-kulturowego, transportowego, infrastrukturalnego. Systemy te funkcjonując w przestrzeni Gminy stanowią elementy większej struktury – systemów regionalnych, a dalej krajowych czy europejskich.

II. Działania na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego – odnoszą się do najistotniejszych zdiagnozowanych na dzień dzisiejszy działań warunkujących rozwój Gminy. Działania te są przede wszystkim wynikiem zamierzeń samorządu gminnego, choć w części stanowią również konsekwencję planów organów państwa czy samorządu województwa.

Przedstawione poniżej elementy Modelu stanowią ramę rozwoju Gminy. Model uwzględnia ustalenia Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+, z którą zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym niniejszy dokument musi być spójny.

I. BUDOWANIE SPRAWNYCH I SPÓJNYCH SYSTEMÓW

System osadniczy – ustala się kształtowanie następującej hierarchii sieci osadniczej zbudowanej z trzech poziomów, służącej jak najefektywniejszej obsłudze mieszkańców w zakresie usług publicznych oraz dostępowi do rynku pracy:

- Dragacz - główny ośrodek administracyjny gminy. Centralny ośrodek administracyjno-usługowy gminy (ośrodek lokalny w polityce regionalnej), w którym zakłada się w głównej mierze rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej, usługowej, produkcyjnej niekolidującej z pozostałymi funkcjami miejscowości, terenów zieleni urządzonej, przestrzeni publicznych;
- Dolna Grupa, Górna Grupa, Grupa, Michale - ośrodki wspomagające główny ośrodek gminy. Zakłada się w głównej mierze rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, częściowo wielorodzinnej, usługowej, produkcyjnej niekolidującej z pozostałymi funkcjami miejscowości, terenów zieleni urządzonej, przestrzeni publicznych;
- Mniszek, Nowe Marzy, Polskie Stwolno, Stare Marzy, Bratwin, Wielkie Stwolno, Wielkie Zajączkowo, Fletnowo, Wielki Lubień, Wiąskie Piaski - pozostałe miejscowości. Zakłada się w głównej mierze rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej, przestrzeni publicznych.

Dla miejscowości Górna Grupa i Dolna Grupa ze względu na bliskie położenie i mający miejsce rozwój przestrzenny we wspólnym kierunku ustala się współpracę w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego służącą budowaniu spójnej polityki rozwoju jako miejscowości wspomagającej główny ośrodek Gminy.

Dla miejscowości: Wielkie Stwolno, Fletnowo, Mniszek ustala się dodatkową funkcję ośrodka obsługi ruchu turystycznego. Zakłada się rozwój usług turystyki, przestrzeni publicznych, infrastruktury turystycznej i drogowej zapewniającej dostępność do tych miejscowości, również transportem publicznym.

Dla miejscowości: Wielki Lubień, Wielkie Zajączkowo ustala się dodatkową funkcję ośrodka koncentracji działalności rolniczej. Zakłada się rozwój usług związanych z działalnością rolniczą, w tym z obsługą rolnictwa, również w zakresie lokalizowania siedzib instytucji łączących naukę z działalnością rolniczą.

Dla miejscowości Michale ustala się konieczność prowadzenia szczególnych działań planistycznych w związku z nasilającymi się procesami suburbanizacji. Gmina Dragacz znajduje się w obszarze oddziaływania miasta Grudziądz, stąd zauważa się presję inwestycyjną w zakresie, głównie zabudowy mieszkaniowej. Zakłada się planowanie rozwoju miejscowości w odpowiedzi na aktualne potrzeby z uwzględnieniem potrzeby ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, zachowania lokalnych i ponadlokalnych ciągów ekologicznych oraz dostępem do infrastruktury społecznej i technicznej.

Dla miejscowości Dolna Grupa, Michale, Górna Grupa, Dragacz, Grupa Cywilna ustala się potencjał realizacji inwestycji mieszkaniowych.

System przyrodniczo-krajobrazowo-kulturowy – ustala się ochronę zasobów przyrodniczych i kulturowych Gminy, w tym zachowanie w dobrym stanie obiektów, przestrzeni i miejsc objętych ochroną prawną oraz w przypadku zasobów przyrodniczych, kształtowanie ich ciągłości przestrzennej.

Za obszary szczególnie cenne przyrodniczo i krajobrazowo uznaje się:

- obszary objęte ochroną prawną:
 - [1] rezerwat przyrody (Jezioro Fletnowskie)
 - [3] parki krajobrazowe (Nadwiślański Park Krajobrazowy, Chełmiński Park Krajobrazowy, Góry Łosiowe, które tworzą Zespół Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą)
 - [1] obszar chronionego krajobrazu (Wschodni Borów Tucholskich)
 - [1] obszar natura 2000 Obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) Dolina Dolnej Wisły
 - [10] użytków ekologicznych
 - [13] pomników przyrody
- korytarze ekologiczne wg PAN w Białowieży ([2] główne korytarze ekologiczne: (GKPN-16 Bory Tucholskie, GKPN-10A Dolina dolnej Wisły))

Za walory przyrodnicze służące rozwojowi społeczno-gospodarczemu Gminy uznaje się:

- udokumentowane złoża surowców naturalnych – zakłada się ich ochronę, poprzez takie kształtowanie przestrzeni, aby nie utrudnić lub nie uniemożliwić ich wydobywanie w przyszłości, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- gleby klas I-III do ochrony – zakłada się ich ochronę przed wykorzystaniem na cele inne niż rolnicze oraz utrzymanie (lub poprawa) ich wartości użytkowych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Za obiekty i obszary cenne kulturowo uznaje się:

- zabudowę będącą dziedzictwem osadnictwa olenderskiego, zlokalizowaną nierównomiernie w przestrzeni całej Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem miejscowości: Michale (szczególnie fragment drogi od nr 2 do 12), Bratwin, Dragacz, Wielki Lubień, Wielkie Zajączkowo, Wąskie Piaski;
- zespół zabudowy stanowiący osiedle wojskowe w Grupie;
- sanktuarium maryjne w Górnej Grupie (obecnie Dom Misyjny Zgromadzenia Słowa Bożego, Dom Misyjny Ojców Werbistów);
- cmentarze.

System transportowy – ustala się kształtowanie systemu transportowego zapewniającego dostępność zewnętrzną oraz spójność wewnętrzną Gminy. Jako jego główne elementy przyjmuje się:

- w zakresie zapewnienia dostępności zewnętrznej Gminy warunkujący zarówno łatwy i szybki dojazd z pozostałej części kraju do Gminy, jak i łatwy i szybki dostęp z Gminy do ośrodków wyższego szczebla, tj. regionalnych, wojewódzkich w województwie kujawsko-pomorskim oraz stolic pozostałych regionów, w tym stolicy kraju:
 - drogowy - zbudowany z autostrady A1 z węzłem Nowe Marzy, drogi ekspresowej S5, pozostałych dróg krajowych oraz dróg wojewódzkich,
 - kolejowy - zbudowany z linii kolejowej o znaczeniu państwowym (LK208), stacji kolejowej w Grupie, przystanków kolejowych w Górnej Grupie i Dragaczu,
 - wodny - zbudowany z międzynarodowej drogi wodnej (E40 i E70);
- w zakresie zapewnienia spójności wewnętrznej Gminy obejmujący drogi powiatowe, drogi gminne, drogi rowerowe, warunkujący dojazd z każdego ośrodka w Gminie do Dragacza jako centralnego ośrodka obsługi w Gminie, oraz do pozostałych miejscowości, w których znajdują się stacja i przystanek kolejowy, obiekty usług publicznych.

Dodatkowo w polityce regionalnej ustalonej w Strategii rozwoju województwa, dla Gminy Dragacz w zakresie transportu określono:

- północno-wschodni fragment Gminy zdelimitowany został jako obszar strategicznej interwencji¹ poziomu regionalnego (dalej: OSI regionalne) - obszar peryferyjności transportowej, tj. obszar utrudnionego dostępu do przystanku/stacji obsługiwanego przez transport publiczny umożliwiający dostęp do ośrodków powiatowych, a następnie wojewódzkich w regionie. Zakłada się współpracę z samorządem województwa w zakresie prowadzenia polityki na tym obszarze w oparciu o Plan zrównoważonego rozwoju transportu publicznego województwa kujawsko-pomorskiego;
- jako podstawowe kierunki obsługi województwa kujawsko-pomorskiego w ujęciu transportu pasażerskiego i towarowego poprzez infrastrukturę przebiegającą przez teren Gminy Dragacz wskazano:
 - Trójmiasto (ośrodki miejskie i porty), a dalej Skandynawia oraz Azja Południowo-Wschodnia (jedynie w ujęciu towarowym) – obsługiwane ciągami: A1, MDW E40/E70,
 - Olsztyn, Warmia i Mazury, Litwa, Łotwa, Estonia, Rosja (Obwód Kaliningradzki) – obsługiwane ciągami: S5, DK 15,
 - Centralny Port Komunikacyjny (linia nr 5 KDP), Warszawa, Łódź, Metropolia Górnośląska, Ukraina, Węgry, Kraje Bałkańskie – obsługiwane ciągami: A1, MDW E40,
 - Poznań, Wrocław, Berlin, Praga, Europa Zachodnia – obsługiwane ciągami: S5, DK 15,
 - Szczecin, Europa Zachodnia – obsługiwany ciągiem: S10,
- dla linii kolejowej LK208 wskazano projekt kluczowy nr 462, jest to pakiet projektów mających na celu modernizację i wykorzystanie istniejącej infrastruktury kolejowej na rzecz spójności województwa - rewitalizacja linii kolejowych nr 208 Grudziądz – Tuchola – granica województwa z elektryfikacją m.in. na odcinku Laskowice – Grudziądz.

System infrastrukturalny – ustala się kształtowanie systemu infrastrukturalnego składającego się z infrastruktury o znaczeniu ponadlokalnym służącej zapewnieniu bezpieczeństwa kraju oraz z infrastruktury o znaczeniu lokalnym służącej zapewnieniu dostępu do mediów na terenie Gminy.

Jako jego główne elementy przyjmuje się:

- infrastrukturę o znaczeniu ponadlokalnym:
 - linie elektroenergetyczne wysokich napięć,
 - wały przeciwpowodziowe,
- infrastrukturę o znaczeniu lokalnym:
 - ujęcie wód podziemnych wraz ze strefą ochrony pośredniej,
 - komunalna oczyszczalnia ścieków,
 - PSZOK.

Zakłada się kształtowanie przestrzeni w taki sposób, aby zapewnić możliwość realizacji zarówno infrastruktury o znaczeniu ponadlokalnym, jak i lokalnym oraz jej niezakłócone funkcjonowanie. W zakresie infrastruktury lokalnej zakłada się jej rozwój jednocześnie i w odpowiedzi na rozwój terenów zabudowy mieszkaniowej i usługowo-przemysłowej. Tak aby zapewnić obsługę zarówno mieszkańców, jak i inwestorów, w tym inwestorów charakteryzujących się szczególnymi

¹ Obszar strategicznej interwencji (OSI) – wg Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne. Uwzględnienie OSI poziomu krajowego, regionalnego (określonych odpowiednio w strategii kraju, województwa) w strategii rozwoju gminy jest działaniem obligatoryjnym, gmina może natomiast fakultatywnie określić OSI poziomu lokalnego (gminnego).

potrzebami/wymogami w zakresie dostępu do infrastruktury technicznej. Zakłada się rozwój infrastruktury OZE w obszarze całej Gminy z uwzględnieniem jej specyficznych uwarunkowań wynikających z objęcia jej całej powierzchni różnymi formami ochrony przyrody oraz z uwzględnieniem akceptacji społecznej.

II. DZIAŁANIA NA RZECZ ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO

Utworzenie centrum wsi Dragacz – ustala się opracowanie i wdrożenie w życie koncepcji przestrzennej zakładającej powstanie nowego centrum miejscowości Dragacz. Przyczyni się to do utworzenia czytelnej struktury przestrzenno-funkcjonalnej tej miejscowości, a tym samym podniesienia konkurencyjności miejscowości Dragacz jako centralnego ośrodka świadczenia usług publicznych i rynku pracy Gminy.

Rozwój turystyki w terenach atrakcyjnych przyrodniczo – ustala się rozwój wszelkich działalności turystycznych w terenach o wysokich walorach przyrodniczych oraz posiadających predyspozycje do rozwoju tego typu funkcji. Zakłada się rozwój inwestycji takich jak miejsca noclegowe, w tym o wysokim i bardzo wysokim standardzie, mariny, przystanie, porty, szlaki turystyczne, w tym wodne, ścieżki rowerowe, parkingi leśne. Elementem infrastruktury turystycznej będą również urządzone **punkty widokowe** oraz zorganizowane **startowisko paralotnicze**.

Rozwój terenów inwestycyjnych² – ustala się rozwój obecnie funkcjonujących oraz tworzenie nowych wielkopowierzchniowych terenów inwestycyjnych wykorzystując położenie na terenie Gminy węzła autostrady A1/drogi ekspresowej S5. Zakłada się lokalizację ww. terenów inwestycyjnych w promieniu do 5 km od węzła z zastosowaniem zasady poszanowania zasobów przyrodniczych i racjonalnego korzystania z terenu.

Rozwój rolnictwa, w tym na obszarach zasobu gleb najwyższych klas – ustala się rozwój rolnictwa, w tym z preferencją sadownictwa i ogrodnictwa w obszarach o najwyższych predyspozycjach do jego rozwoju, w tym szczególnie występowania gleb o klasach bonitacyjnych I-III. Z racji objęcia obszaru całej Gminy różnymi formami ochrony przyrody preferuje się rozwój rolnictwa ekologicznego, w tym dla osób o szczególnych wymaganiach żywieniowych.

Rozwój działalności gospodarczej i społecznej z wykorzystaniem obiektów cennych kulturowo – ustala się zachowanie obiektów i miejsc cennych kulturowo w dobrym stanie oraz ich wykorzystanie na inne cele publiczne lub komercyjne służące podniesieniu konkurencyjności Gminy.

Ustala się realizację inwestycji usług publicznych, w tym kultury, które mają za zadanie podniesienie atrakcyjności osiedleńczej Gminy oraz rozwój społeczny jej mieszkańców. Zdiagnozowano potrzebę **realizacji terenu przestrzeni rekreacyjnej z zielenią urządzoną** w Dragaczu³ oraz **rozwój działalności izby regionalnej** w Bratwinie.

Budowa dróg rowerowych – ustala się kształtowanie spójnej sieci dróg rowerowych w Gminie służącej transportowi (szkoła/praca – dom), jak i turystyce (szlaki rowerowe). Zakłada się budowę nowych i modernizację istniejących, realizowanych zgodnie z najnowszymi trendami wyposażenia

² w gminie szczególnie predysponowanej do rozwoju przestrzeni inwestycyjnych o znaczeniu lokalnym wg koncepcji rozwoju przestrzeni inwestycyjnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia przyspieszenia 2030+.

³ Lub w innej miejscowości, zgodnie z aktualnymi potrzebami

w infrastrukturę okołorowerową, tj. urządzone miejsca postoju, dostępność do transportu kolejowego (możliwość przewozu rowerów), miejsca napraw rowerów.

Budowa/modernizacja przystanków autobusowych – ustala się budowanie bezpiecznych i dostępnych dla wszystkich, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, przystanków autobusowych zapewniających dostępność transportem publicznym do miejsc świadczenia usług, w tym edukacji, zdrowia, kultury oraz rynków pracy.

Tereny związane z bezpieczeństwem państwa, których występowanie wymaga szczególnych działań w Gminie, w tym planistycznych warunkujących ich niezakłócone funkcjonowanie – ustala się kształtowanie przestrzeni w sąsiedztwie terenu zamkniętego w taki sposób, aby zapewnić możliwość prowadzenia na nim wszelkich działań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa państwa.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią – ustala się kształtowanie przestrzeni mające na uwadze w pierwszym względzie zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców i prowadzonej na terenie Gminy działalności. Zakłada się współpracę z instytucjami, organami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo w zakresie realizacji przez nie inwestycji, w tym modernizację wałów przeciwpowodziowych.

Realizacja linii kolejowej nr 242 w związku z budową CPK - korytarz przebiegu⁴ – ustala się uwzględnienie w planowaniu przestrzeni lokalizacji linii kolejowej dużych prędkości w oparciu o ostateczną decyzję lokalizacyjną. Jest to zamierzenie wynikające z planów administracji krajowej.

Realizacja linii elektroenergetycznej 400 kV w związku z budową elektrowni jądrowej w woj. pomorskim - korytarz przebiegu⁵ – ustala się uwzględnienie w planowaniu przestrzeni lokalizacji linii elektroenergetycznej 400 kV będącej elementem systemu służącego zaspokojeniu obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną w oparciu o ostateczną decyzję lokalizacyjną. Jest to zamierzenie wynikające z planów operatora sieci przesyłowych.

Infrastruktura transportowa obsługująca kluczowe zewnętrzne relacje transportowe województwa kujawsko-pomorskiego – ustala się uwzględnienie w planowaniu przestrzennym infrastruktury zdefiniowanej w Strategii rozwoju województwa jako obsługująca kluczowe zewnętrzne relacje transportowe województwa kujawsko-pomorskiego poprzez współpracę z samorządem województwa w zakresie prowadzenia polityki na tym obszarze w oparciu o regionalne plany i programy rozwoju transportu.

Rozwój współpracy Gminy z samorządami gmin sąsiednich, powiatowym i regionalnym w zakresie realizacji wspólnych planów, projektów służących rozwiązywaniu wspólnych problemów i wykorzystaniu wspólnych potencjałów w ramach funkcjonowania:

- Miejskiego obszaru funkcjonalnego Grudziądz (dalej: MOF Grudziądz),
- Obszaru prowadzenia polityki terytorialnej powiatu świeckiego (dalej: OPPT powiatu świeckiego),
- makroobszarów inwestycyjnych (szczególnie z miastem Grudziądz i Świecie),
- obszaru strategicznej interwencji (dalej: OSI) gmin wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą w zakresie niskiego poziomu rozwoju społecznego (gmina wymagająca dodatkowo podjęcia działań w związku z ponadprzeciętnym natężeniem starzenia się społeczeństwa do 2030 r.),

⁴ Inwestycja rządowa, trwają prace mające na celu podjęcie decyzji o jej realizacji/lub braku realizacji, wobec tego jej przebieg przez gminę Dragacz należy traktować jako możliwy, ale nieprzesądzony.

⁵ Inwestycja jest na wczesnym etapie realizacji, nie ma jeszcze ustalonego jej przebiegu, wobec tego jej przebieg przez gminę Dragacz należy traktować jako możliwy, ale nieprzesądzony.

poprzez współpracę z samorządem województwa w zakresie prowadzenia polityki na tych obszarach w oparciu o regionalne plany i programy rozwoju, w tym Politykę terytorialną województwa kujawsko-pomorskiego⁶.

Ustalenia i rekomendacje kształtowania polityki przestrzennej

Ustalenia i rekomendacje kształtowania polityki przestrzennej stanowią ramę do opracowywania wszystkich aktów planowania przestrzennego i prowadzenia wszelkich działań odbywających się w przestrzeni Gminy.

W zakresie ochrony środowiska i jego zasobów oraz renowacji zdegradowanych, zniszczonych terenów i obiektów

Określa się ochronę przyrody, poprzez:

- zachowanie w dobrym stanie i ochronę terenów cennych przyrodniczo i krajobrazowo,
- zachowanie i ochronę ponadlokalnego korytarza ekologicznego wg PAN w Białowieży,
- popularyzację zasobów przyrodniczych – realizację szlaków przyrodniczych, miejsc, obiektów służących edukacji ekologicznej,
- ochronę istniejącej zieleni przydrożnej, miedz, cieków naturalnych, rowów melioracyjnych i wprowadzanie nowej zieleni,
- kształtowanie terenów zieleni urządzonej wśród terenów zainwestowanych.

Określa się ochronę krajobrazu, w tym z zastosowaniem zapisów wynikających z Audytu krajobrazowego dla województwa kujawsko-pomorskiego, poprzez właściwe kształtowanie obszarów widzenia z pkt widokowych: pkt widokowy nr 4 – Taras widokowy w Sartowicach, pkt widokowy nr 11 - platforma widokowa w Nowem, pkt widokowy nr 12 - Pkt widokowy w Zakurzewie, pkt widokowy nr 20 – Wieża Klimek w Grudziądzu⁷:

- utrzymanie otwarcia widokowego z punktu widokowego w Zakurzewie, taras widokowy w Sartowicach, Wieża Klimek w Grudziądzu poprzez ochronę i kształtowanie zieleni śródpolnej, przydrożnej i przywodnej w dnie doliny Wisły od strony południowej i zachodniej (pkt w Zakurzewie), południowej i wschodniej (pkt w Sartowicach),
- niewprowadzanie w obszarze widzenia z punktów widokowych: w Nowem, w Zakurzewie, taras widokowy w Sartowicach i Wieża Klimek w Grudziądzu zabudowy i infrastruktury technicznej dysharmonijnych w krajobrazie.

Uwzględnienie działań służących ochronie i poprawie stanu wód powierzchniowych i podziemnych w odpowiedzi na zagrożenia zidentyfikowane dla poszczególnych JCWP i JCWPd, zgodnie z przepisami odrębnymi.

⁶ Polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego, Uchwała Nr 9/312/23 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 1 marca 2023 r.

⁷ Określonych w Audycie krajobrazowym dla województwa kujawsko-pomorskiego - nr krajobrazu, na terenie którego występuje obszar widzenia z pkt widokowego: 04-314.81-01, 04-314.81-02, 04-314.82-02, 04-314.82-09, 04-314.82-10, 04-314.82-11, 04-314.82-12. Obszary widzenia występujące na terenie Gminy dotyczą także pkt widokowych zlokalizowanych poza jej granicami.

Uwzględnienie działań służących ochronie i poprawie stanu jakości powietrza atmosferycznego i klimatu akustycznego, w tym:

- wprowadzanie terenów zieleni izolacyjnej i ochronnej pomiędzy terenami mogącymi wpływać niekorzystnie na siebie, w tym od dróg (szczególnie od dróg krajowych: A1, S5, DK91, DK16) i innych obiektów mogących być źródłem zanieczyszczeń powietrza i hałasu,
- sytuowanie zakładów przemysłowych i innych obiektów emitujących hałas poza obszarem osiedli mieszkaniowych,
- wprowadzanie niebieskiej i zielonej infrastruktury.

Uwzględnienie działań służących ochronie i racjonalnemu wykorzystaniu udokumentowanych kopalin, zgodnie z przepisami odrębnymi, w tym rekultywacja terenów zgodnie z obowiązującymi koncesjami.

Uwzględnienie działań służących kształtowaniu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, w tym:

- przeznaczanie obszarów występowania gleb najwyższych klas (grunty klas bonitacyjnych I-III oraz IVa stanowiące zwarte kompleksy) do rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego, w tym biogazowni,
- utrzymanie istniejących i realizację nowych terenów lasu.

Uwzględnienie działań służących renowacji przestrzeni, budynków istotnych dla rozwoju Gminy w sposób umożliwiający zachowanie ich funkcji lub nadanie im nowych funkcji, głównie publicznych:

- budynki: Biała Karczma; biblioteka w Dragaczu,
- tereny w otoczeniu dworca kolejowego i stacji kolejowych w miejscowościach: Dragacz, Dolna Grupa, Górna Grupa, Grupa,
- teren budynków przy ulicy Hallerczyków w Grupie na osiedlu cywilnym,
- składowisko odpadów w Górnej Grupie.

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Dragacz na lata 2016-2026 oraz jego aktualizacji.

W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego

Określa się ochronę i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego Gminy Dragacz poprzez zachowanie w dobrym stanie zasobów dziedzictwa kulturowego Gminy oraz umożliwienie wykorzystania tych zasobów na cele społeczne oraz komercyjne, nie kolidujące z pierwotną ich funkcją.

Promocja obiektów i obszarów dziedzictwa kulturowego poprzez realizację szlaków kulturowych.

W zakresie kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów oraz lokalizacji kluczowych dla rozwoju gminy inwestycji celu publicznego

Określa się kształtowanie spójnej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Dragacz opartej o następujące obszary:

1. Kształtowania zabudowy w istniejących ośrodkach osadniczych, zgodnie z przyjętą hierarchią sieci osadniczej wraz z zapewnieniem swobodnego dostępu do infrastruktury społecznej oraz świadczonych na jej podstawie usług publicznych oraz terenów służących rozwojowi rynku pracy, tj. Dragacz – główny ośrodek administracyjny Gminy – zakłada się rozwój wielofunkcyjny miejscowości: tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny usług, tereny zieleni urządzonej, tereny produkcji, tereny infrastruktury technicznej, tereny komunikacji, tereny

zieleni naturalnej, tereny wód, teren cmentarzy (adaptacja istniejących, brak możliwości lokalizacji nowych).

Zakłada się realizację infrastruktury społecznej dla świadczenia usług: administracji, wychowania, opieki i edukacji dzieci i młodzieży, zdrowia i opieki społecznej, sportu i rekreacji, kultury, integracji społecznej, handlu.

Dolna Grupa, Górna Grupa, Grupa, Michale – ośrodki wspomagające główny ośrodek administracyjny Gminy – zakłada się rozwój wielofunkcyjny miejscowości: tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy zagrodowej, tereny usług, tereny zieleni urządzonej, tereny produkcji, tereny produkcji w gospodarstwach rolnych, tereny infrastruktury technicznej, tereny komunikacji, tereny zieleni naturalnej, tereny wód, teren cmentarzy. Zakłada się realizację infrastruktury społecznej dla świadczenia usług: wychowania, opieki i edukacji dzieci i młodzieży, zdrowia i opieki społecznej, sportu i rekreacji, kultury, integracji społecznej, handlu.

Mniszek, Nowe Marzy, Polskie Stwolno, Stare Marzy, Bratwin, Wielkie Stwolno, Wielkie Zajączkowo, Fletnowo, Wielki Lubień, Wiąskie Piaski - pozostałe miejscowości – zakłada się rozwój tych miejscowości: tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy zagrodowej, tereny produkcji w gospodarstwach rolnych, tereny wielkotowarowej produkcji rolnej, tereny infrastruktury technicznej, tereny komunikacji, tereny zieleni naturalnej, tereny wód, teren cmentarzy. Zakłada się realizację infrastruktury społecznej dla świadczenia usług: sportu i rekreacji, kultury, integracji społecznej.

2. Kształtowania terenów rozwoju gospodarczego (terenów inwestycyjnych) w pozostałej części Gminy w sposób i w miejscach o najmniejszym ewentualnym niekorzystnym oddziaływaniu na poszczególne elementy środowiska geograficznego. z uwzględnieniem (szczególnym wskazaniem tych obszarów):

- obszarów zlokalizowanych poza: terenami zwartych gruntów ornych o klasie bonitacyjnej I-III, IVa oraz łąk i pastwisk, terenami zabudowy mieszkaniowej, terenami zabudowy usług (turystyki, kultury, sportu i rekreacji, edukacji, zdrowia), terenami zwartych gruntów leśnych, terenami określonymi jako do rozwoju funkcji turystycznej;
- obszarów zlokalizowanych w sąsiedztwie: już istniejących terenów o takiej funkcji oraz w sąsiedztwie węzła autostradowego A1 Nowe Marzy (zgodnie z przepisami odrębnymi), w tym terenów objętych mpzp na ten cel.

3. Kształtowanie terenów produkcji rolniczej na obszarach o najlepszych uwarunkowaniach rozwoju rolnictwa (ze szczególnym wskazaniem obszarów występowania gleb klas I-III, IVa oraz łąk i pastwisk). W nawiązaniu do OSI Produkujemy zielone zakłada się kształtowanie terenów związanych z rozwojem rolnictwa ekologicznego, głównie sadownictwa, warzywnictwa, usług edukacji związanych z produkcją żywności, szczególnie zdrowej żywności. Ograniczenie wyznaczania nowych terenów elektrowni słonecznych lokalizowanych na gruncie (nie dotyczy instalacji realizowanych na potrzeby własne gospodarstwa, przedsiębiorcy) oraz lokalizacji nowych ferm hodowlanych (nie dotyczy chowu ekologicznego zwierząt). Dla miejscowości: Wielki Lubień, Wielkie Zajączkowo określa się funkcję ośrodka koncentracji działalności rolniczej. Zakłada się rozwój usług związanych z działalnością rolniczą, w tym z obsługą rolnictwa, również w zakresie lokalizowania siedzib instytucji łączących naukę z działalnością rolniczą.

4. Kształtowania terenów działalności turystycznej i rekreacyjnej opartej na potencjale przyrodniczym Gminy ze szczególnym wskazaniem obszarów lasów, otoczenia jeziora Fletnowskiego, terenów wzdłuż doliny rzeki Wisły, dla których przewiduje się ograniczenie wprowadzenia zabudowy za wyjątkiem zabudowy związanej z usługami publicznymi, w tym edukacją przyrodniczą oraz z działalnością turystyczną, a także ochroną przeciwpowodziową i bezpieczeństwem. Dla miejscowości: Wielkie Stwolno, Fletnowo, Mniszek określa się funkcję ośrodka obsługi ruchu turystycznego.

5. Kształtowania terenów przyrodniczych na obszarach lasów, wód i ich bezpośredniego otoczenia, łąk, podmokłości, głównie wzdłuż doliny rzeki Wisły – zakłada się ograniczenie wprowadzenia zabudowy za wyjątkiem zabudowy związanej z usługami publicznymi, w tym edukacją przyrodniczo-historyczną, a także działalnością turystyki, ochroną przeciwpowodziową i bezpieczeństwem.

Za kluczowe inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym możliwe do zlokalizowania w przestrzeni Gminy uznaje się elementy określone w niniejszej Strategii jako „Działania”. Dla inwestycji tych określa się zabezpieczenie terenów pod realizację inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym oraz ich planowanie i realizacja w dostosowaniu do zmian klimatu, w tym z wykorzystaniem technik i technologii służących oszczędzaniu energii, minimalizacji oddziaływania na środowisko oraz w odpowiedzi na potrzeby wszystkich interesariuszy, w tym ze szczególnymi potrzebami.

W zakresie kierunków rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

Określa się kształtowanie systemów transportowych i infrastrukturalnych określonych w Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej poprzez:

- współpracę z sąsiednimi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie kształtowania wspólnych systemów infrastruktury technicznej i transportowej,
- planowanie sieci infrastruktury technicznej i transportowej w sposób w jak najmniejszym stopniu mogący wpływać niekorzystnie na środowisko przyrodnicze,
- planowanie spójnego systemu transportowego zapewniającego dostęp do miejscowości Dragacz z każdej miejscowości w Gminie, w tym z wykorzystaniem dróg rowerowych,
- planowanie spójnego systemu transportowego zapewniającego dostęp do ośrodków usługowo-gospodarczych rangi ponadlokalnej, regionalnej i krajowej,
- planowanie infrastruktury transportowej z uwzględnieniem potrzeb wszystkich użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami,
- budowa nowych, rozbudowa i przebudowa istniejących dróg z zastosowaniem nowoczesnych technik i technologii służących ochronie środowiska geograficznego,
- przebudowa miejsc niebezpiecznych na drogach, w tym z użyciem inteligentnych systemów zarządzania ruchem,
- realizacja infrastruktury obsługi transportu alternatywnego, w tym np. stacji ładowania,
- zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc do parkowania, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- budowa dróg obsługujących tereny wykorzystywane rolniczo Gminy o określonych parametrach przystosowanych do obecnie wykorzystywanego sprzętu rolniczego,
- planowanie rozwoju dróg rowerowych, w pierwszej kolejności służących transportowi,
- budowa systemu dróg rowerowych, w tym, jeśli to możliwe w separacji od ruchu samochodowego.

Na terenie Gminy planowane są inwestycje infrastrukturalne zawarte w Strategicznym Studium Lokalizacyjnym Inwestycji Centralnego Portu Komunikacyjnego. Na terenie Gminy Dragacz wyznaczony został korytarz przebiegu dwóch nowych linii kolejowych nr 5 i nr 242 (w ramach Ciągu nr 1 Kołobrzeg-Koszalin-Słupsk-Gdańsk): nr 5 odcinek Centralny Port Komunikacyjny – Płock – Grudziądz – Gdańsk, nr 242 Grudziądz – Warlubie - stanowiąca odnogę głównego ciągu, poprowadzonego prawą stroną Wisły z Grudziądza w kierunku Kwidzyna.

Na dzisiejszym etapie planowania nie jest pewne, czy inwestycja ta zostanie zrealizowana. Jeśli tak, to będzie ona stanowiła istotną zmianę w przestrzeni Gminy, która zmieni warunki jej rozwoju, prawdopodobnie w tak dużym stopniu, że wymagana będzie aktualizacja dokumentów strategicznych.

Określa się rozwój, modernizację istniejącej oraz budowę nowej sieci wodociągowej wraz z niezbędnymi urządzeniami zgodnie z aktualnymi potrzebami, umożliwiającą bezawaryjną dostawę wysokiej jakości wody do obecnych i nowych odbiorców.

Określa się w zakresie gromadzenia i oczyszczania ścieków wyposażenie istniejącej zabudowy w system kanalizacji, a w przypadku lokalizacji nowej zabudowy jednoczesną budowę systemu kanalizacji. Realizacja indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, tylko w miejscach, gdzie jest niemożliwa technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona budowa sieci kanalizacyjnych.

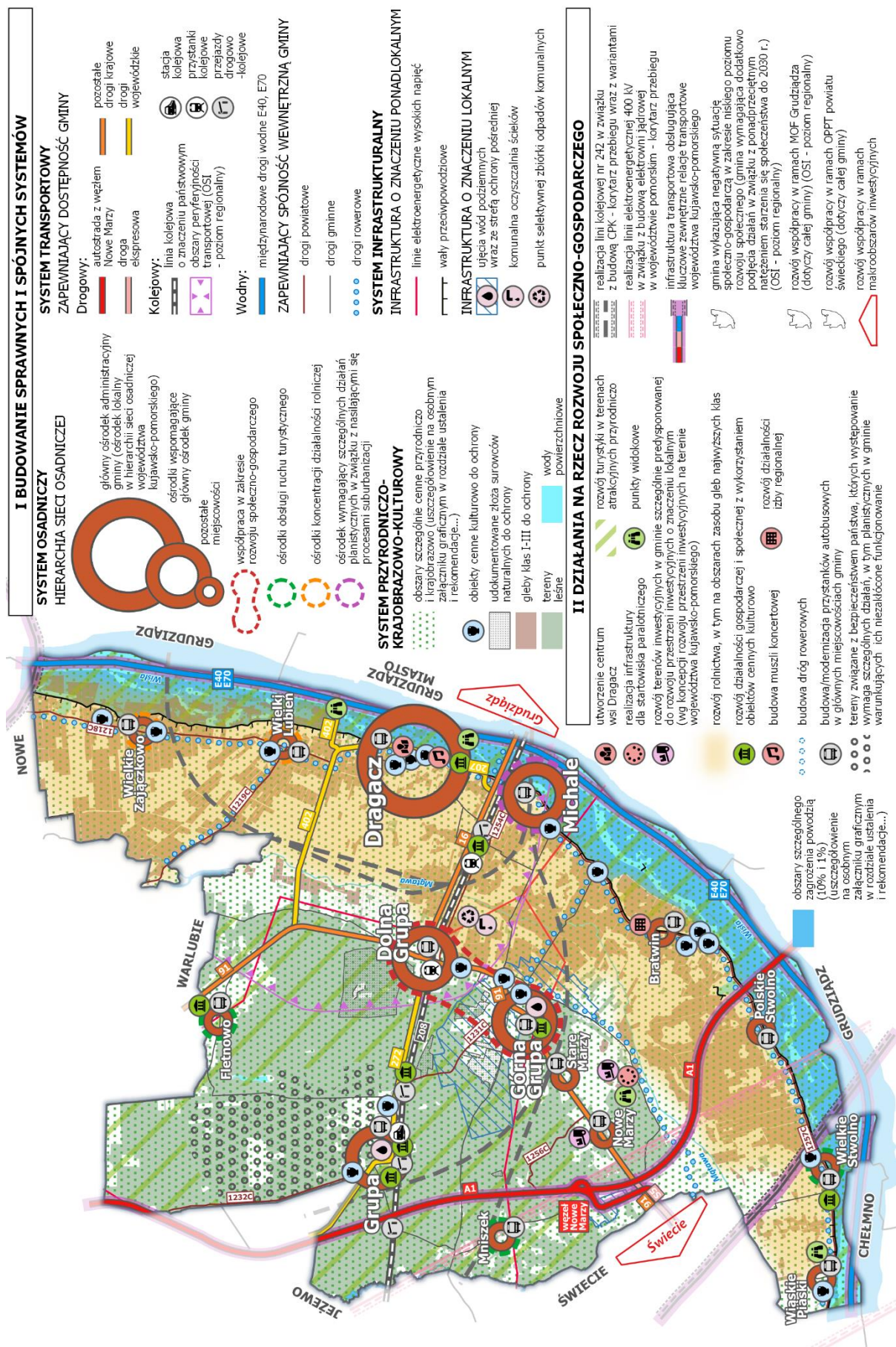
Określa się w zakresie gospodarki odpadami doskonalenie systemu selektywnej zbiórki i segregacji odpadów zgodnie z Regulaminem o utrzymaniu czystości i porządku w Gminie.

Określa się w zakresie ciepłownictwa dążenie do objęcia zbiorczym systemem zaopatrzenia w ciepło jak największej liczby mieszkańców oraz przebudowę urządzeń grzewczych w celu zastosowania paliw o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń do środowiska, a także instalowanie sprawnych urządzeń zmniejszających emisję szkodliwych substancji do atmosfery.

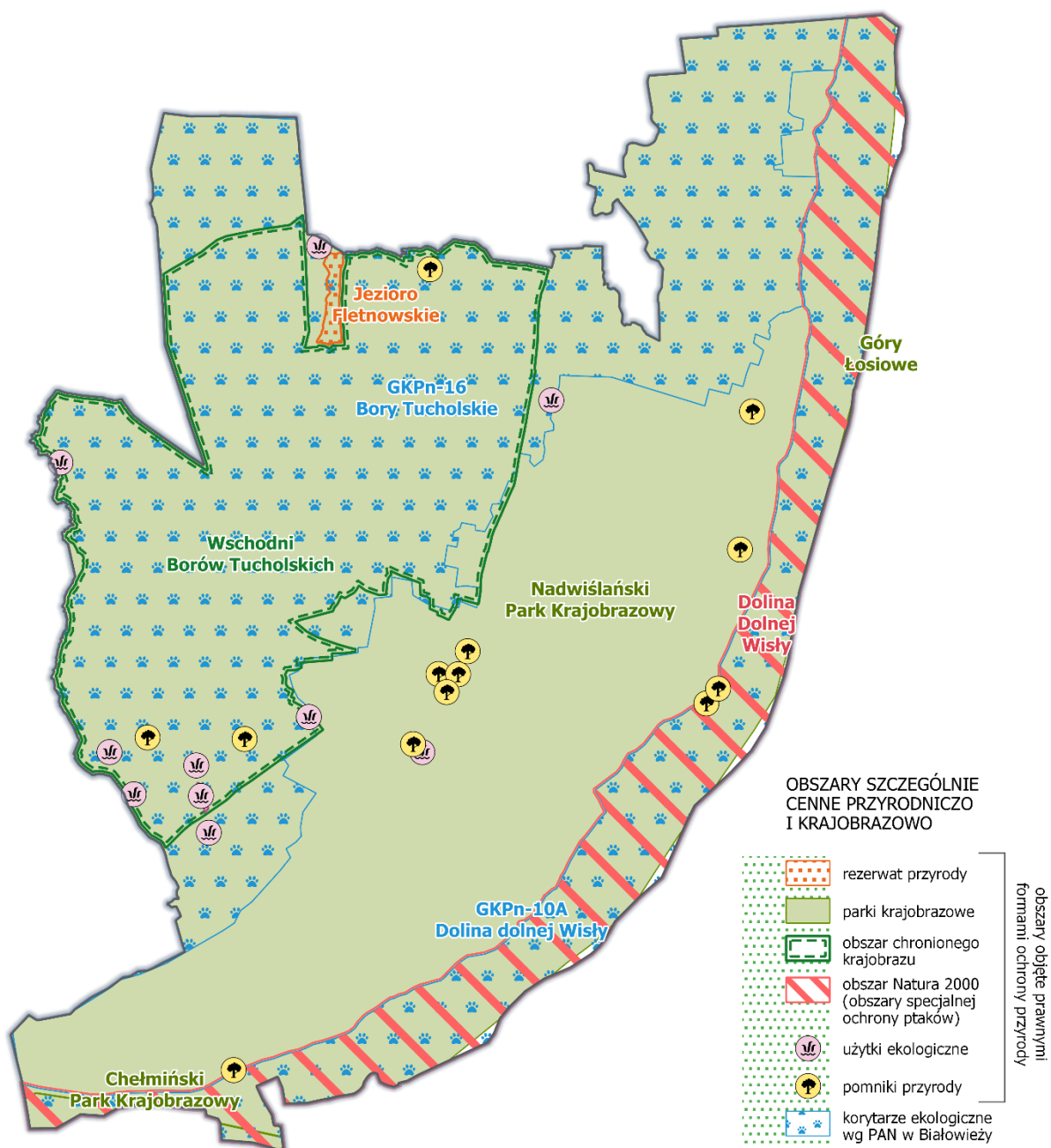
Określa się w zakresie systemu elektroenergetycznego prowadzenie działań służących zapewnieniu bezpieczeństwa dostaw energii i produkcji energii, w tym na bazie lokalnych, ekologicznych źródeł produkcji energii.

Określa się w zakresie systemu gazowego prowadzenie działań służących zapewnieniu bezpieczeństwa dostaw gazu.

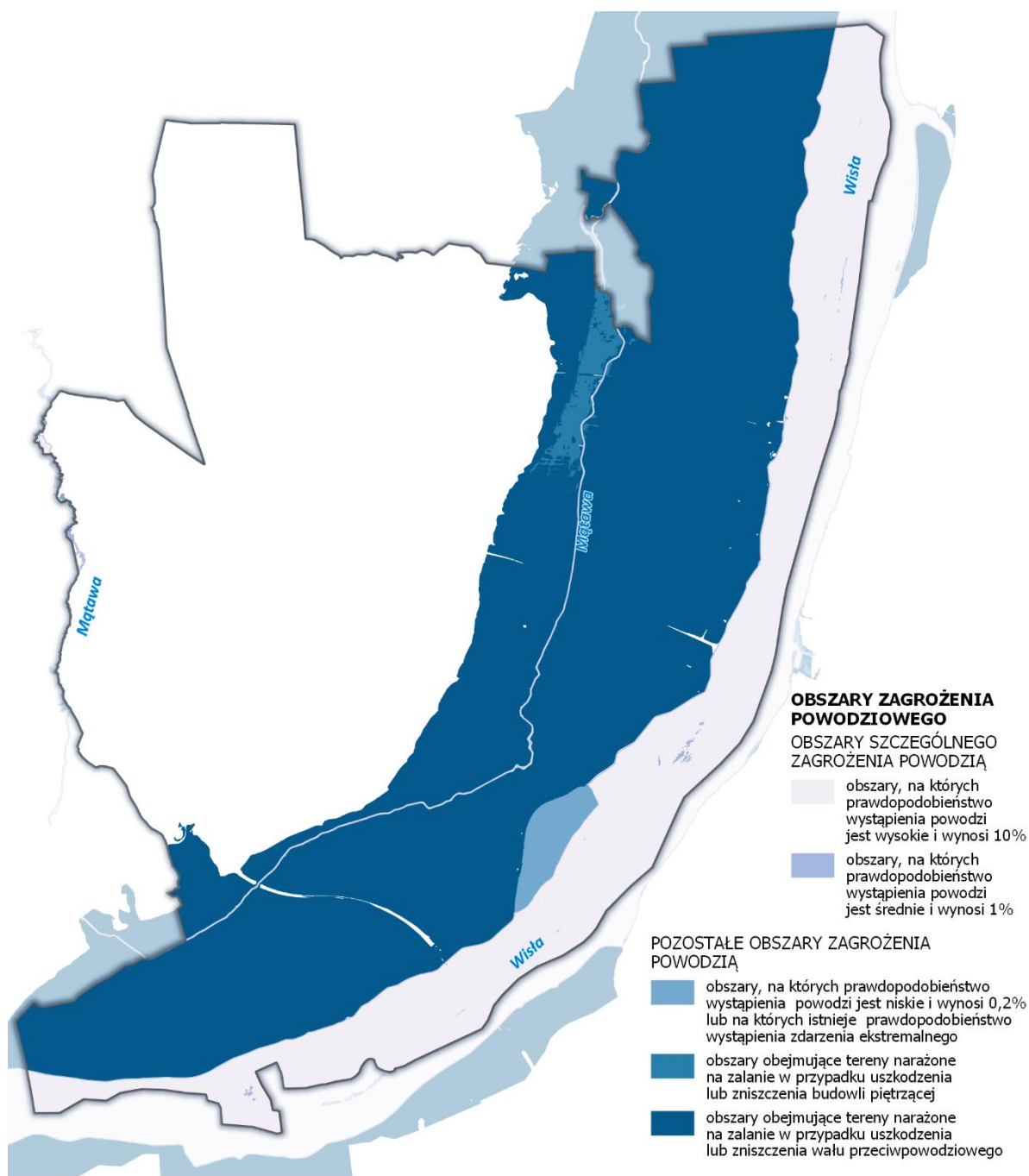
W zakresie lokalizacji instalacji OZE określa się możliwość ich lokalizacji na obszarze całej Gminy zgodnie z przepisami odrębnymi i akceptacją społeczną.

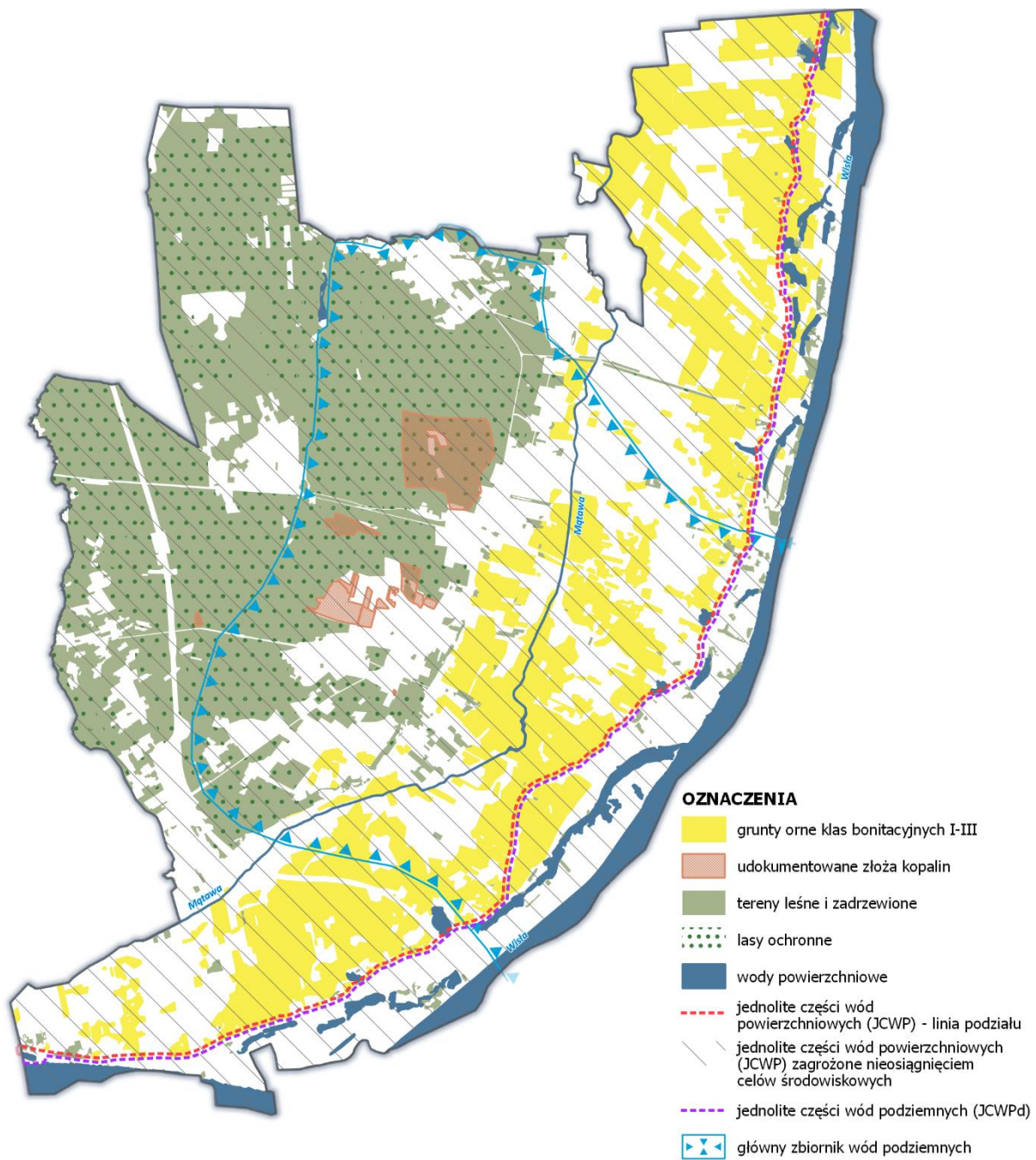
Rysunek 1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Dragacz

Rysunek 2. Obszary szczególnie cenne przyrodniczo i krajobrazowo w Gminie Dragacz

Rysunek 3. Obszary zagrożenia powodziowego w Gminie Dragacz

Rysunek 4. Racjonalne wykorzystywanie zasobów środowiska przyrodniczego do rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Dragacz

Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań

Obszary strategicznej interwencji określone w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego i Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego

Dla gminy Dragacz w Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030 – Strategia Przyspieszenia 2030+ określono:

jeden obszar strategicznej interwencji na poziomie krajowym w ślad za zapisami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego – **miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze**, w zakresie przynależności do obszaru oddziaływania miasta Grudziądz, które to miasto zostało zidentyfikowane jako miasto średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze.

Zakres planowanych działań obejmie przede wszystkim cele i kierunki oraz działania określone dla celu strategicznego 1. Atrakcyjne warunki rozwoju społecznego i gospodarczego, szczególnie wyznaczone w celu operacyjnym 5. Konkurencyjne warunki rozwoju działalności gospodarczych.

Trzy obszary strategicznej interwencji poziomu regionalnego:

Miejski obszar funkcjonalny Grudziądz

Zakres planowanych działań obejmie przede wszystkim cele i kierunki oraz działania określone dla celu strategicznego 1. Atrakcyjne warunki rozwoju społecznego i gospodarczego, w tym szczególnie w celu operacyjnym Atrakcyjna przestrzeń osadnicza gminy

Gmin wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą

Zakres planowanych działań obejmie przede wszystkim cele i kierunki oraz działania określone dla celu strategicznego 1. Atrakcyjne warunki rozwoju społecznego i gospodarczego, w tym szczególnie w celu operacyjnym Wysokiej jakości kapitał społeczny oraz Konkurencyjne warunki rozwoju działalności gospodarczych.

Peryferyjności transportowej

Zakres planowanych działań obejmie przede wszystkim cele i kierunki oraz działania określone dla celu strategicznego 4. Dobra dostępność transportowa i sprawne systemy infrastruktury technicznej, szczególnie w celu operacyjnym Zapewniona dostępność transportowa Gminy w ramach istniejących i planowanych sieci regionalnych, krajowych i europejskich oraz Spójny gminny system transportowy.

Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy

W gminie Dragacz na podstawie analiz potencjałów, głównie w zakresie walorów przyrodniczych i kulturowych oraz tradycji wojskowych identyfikuje się dwa obszary strategicznej interwencji:

OSI – gramy w zielone

Opis idei:

Wykorzystanie wojska dla budowania marki Gminy – lobbowanie za lokalizacją szkoły ponadpodstawowej o profilu wojskowym; turystyka wojskowa - realizacja terenów wyposażonych w infrastrukturę służącą organizowaniu bushcraftu i survivalu - jak przetrwać w trudnych warunkach

terenowych i pogodowych, nie mając przy sobie specjalistycznego wyposażenia z wykorzystaniem historycznych budowli (bunkrów) i dużych przestrzeni lasów.

Wykorzystanie zasobów przyrodniczych do budowania marki Gminy - rozwoju turystyki, przy wykorzystaniu tych zasobów, w tym szczególnie Jeziora Fletnowskiego, terenów wzdłuż Wisły, terenów lasów.

Zakres przestrzenny:

Cała gmina ze szczególnym wskazaniem terenów leśnych, wzdłuż rzek, wokół Jeziora Fletnowskiego.

Zakres planowanych działań:

- Budowa/lobbowanie na rzecz budowy strzelnicy sportowej
- Budowa tarasu widokowego nad Wisłą
- Realizacja przestrzeni publicznych nad Wisłą, w tym kąpieliska, przystani
- Wsparcie utworzenia pkt sprzedaży lokalnych produktów
- Realizacja ścieżek biegowych w lasach (Nadleśnictwo Dąbrowa)
- Realizacja/ wsparcie utworzenia terenu obozu survivalowego, w tym z wykorzystaniem bunkra
- Lobbowanie na rzecz poprawy stanu wód i otoczenia Jeziora Fletnowskiego
- Lobbowanie na rzecz poprawy stanu wód i terenów wzdłuż Strugi we Fletnowie
- Realizacja zielonej szkoły w Bratwinie
- Zawiązanie współpracy z wojskiem

OSI – produkujemy zielone

Opis idei:

Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i bliskości miasta Grudziądza, Torunia i Świecia jako rynków zbytu do rozwoju rolnictwa ekologicznego - produkcja wysokiej jakości żywności, w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Rozwój mikroinstalacji OZE – gmina samowystarczalna energetycznie

Zakres przestrzenny:

Cała gmina.

Zakres planowanych działań:

- Wsparcie utworzenia pkt sprzedaży lokalnych produktów
- Realizacja/wsparcie realizacji instalacji OZE
- Rekultywacja/wsparcie rekultywacji wysypiska

- Rekultywacja/wsparcie rekultywacji terenów powyrobowiskowych

System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia rozwoju gminy Dragacz na lata 2023-2030 to dokument, w oparciu o który będzie następował najbliższy rozwój społeczno-gospodarczy gminy. Stanowi ona podstawowe ramy dla wszelkich przyszłych działań, w tym opracowywanych dokumentów. Będzie ona stanowiła punkt odniesienia dla wszystkich osób zaangażowanych w rozwój gminy, szczególnie administracji samorządowej i jednostek jej podległych. Zaplanowane w strategii cele i kierunki rozwoju nie ograniczają się bowiem tylko do zadań własnych samorządu gminy wynikających z ustawowych jego kompetencji, ale wykraczają poza nie, inicjując działania w formule partnerstwa i współpracy. Dlatego zakłada się, iż strategia będzie realizowana przez wiele środowisk, nie tylko władze gminy Dragacz, ale również administrację rządową, samorząd województwa kujawsko-pomorskiego, samorząd powiatu świeckiego, gminy będące członkami ZIT miasta Grudziądza, mieszkańców, inwestorów, organizacje pozarządowe, których zaangażowanie gwarantować będzie sukces osiągnięcia zaplanowanych celów.

Strategia będzie realizowana za pomocą określonych narzędzi i procedur ujętych w dwóch systemach:

- System wdrażania strategii,
- System monitorowania i ewaluacji strategii.

Systemy te zaś będą wdrażane przez powołany Zespół do spraw realizacji Strategii, mający za zadanie zarówno prawidłowe wdrażanie dokumentu, jak i jego monitoring.

System wdrażania Strategii

System opierać się będzie na następujących elementach:

- realizacja zadań własnych gminy – należą tu wszystkie działania wynikające z formalnych kompetencji i obowiązków gminy oraz podległych jej jednostek;
- realizacja współpracy – należą tu wszystkie działania, na które gmina Dragacz ma tylko wpływ pośredni lub nie ma w ogóle wpływu, ale poprzez lobbowanie, inicjowanie czy koordynację działań innych podmiotów, mogą one być wykorzystane do osiągnięcia wyznaczonych celów;
- przygotowywanie dokumentów wykonawczych realizujących Strategię – wynikających z formalnych wymogów, jak również innych, których opracowanie stanie się niezbędne dla prawidłowego czy sprawniejszego realizowania wyznaczonych celów. Przy czym, przy opracowywaniu ww. dokumentów zakłada się szeroką współpracę z innymi jst, instytucjami, organizacjami, aby w jak największym stopniu wykorzystać wspólne możliwości rozwiązania problemów i wykorzystania potencjałów. Istotnym w tym zakresie będzie również aktywny udział powiatu, województwa czy rządu w opracowywaniu tych dokumentów, m.in. poprzez udział w konsultacjach dokumentów będących zadaniem własnym innych samorządów.

Do dokumentów wykonawczych realizujących Strategię zaliczyć należy przede wszystkim projekty i inicjatywy rozwojowe, polityki sektorowe i programy operacyjne. Wszystkie te dokumenty powinny być spójne z ustaleniami Strategii, dlatego też wyznacza się następujące wytyczne do ich opracowania:

- ich opracowywanie powinno opierać się na diagnozie społeczno-gospodarczo-przestrzennej przygotowanej na potrzeby niniejszej Strategii. Oczywiście dopuszcza się aktualizację danych, czy uszczegółowienie informacji zawartych w ww. diagnozie ze względu na indywidualne potrzeby zagadnienia, które porusza dany dokument wykonawczy;
- powinny zawierać listę wskaźników pokazujących realizację celów zawartych w Strategii;

- powinny zawierać informację o spójności zaproponowanych celów, kierunków, działań, projektów, inwestycji, pomysłów z celami i ewentualnie kierunkami rozwoju określonymi w Strategii.

Lista obecnie zdiagnozowanych dokumentów wykonawczych realizujących Strategię:

- Program współpracy Gminy Dragacz z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2023 rok - aktualizowany
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Dragacz na lata 2022 – 2026
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024 – wymaga aktualizacji
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 – 2024 – wymaga aktualizacji
- Lokalny Program Gospodarczy Gminy Dragacz na lata 2021-2030
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dragacz na lata 2021-2025 z perspektywą na lata 2026-2029
- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dragacz na lata 2021-2030
- Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Dragacz
- Lokalny Program Rewitalizacji dla obszarów zdegradowanych Gminy Dragacz do roku 2021 – wymaga aktualizacji
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Dragacz na lata 2018-2032
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Dragacz oraz podsumowanie realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Dragacz
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dragacz – akt traci moc 01.01.2026r. – wymagane opracowanie nowego dokumentu - Plan ogólny gminy Dragacz.

System monitorowania i ewaluacji Strategii

System monitoringu i ewaluacji opierać się będzie na następujących elementach:

Monitoring – prowadzony w trakcie realizacji Strategii poprzez obserwacje skutków podejmowanych działań. Wnioski z ww. obserwacji będą przedstawiane raz w roku w formie raportu z realizacji Strategii, a raport ten będzie elementarną częścią ustawowego Raportu o stanie gminy. Monitoring będzie składał się z dwóch zasadniczych części:

- analiza realizacji określonych w Strategii działań;
- analiza określonych w Strategii wskaźników uzupełniona o analizę wskaźników określonych w dedykowanych danemu zagadnieniu programach, planach, projektach.

Dla zobrazowania postępów w realizacji Strategii określa się listę mierników służących ocenie postępu wdrażania Strategii:

Lp.	Nazwa miernika	Źródło danych	Poziom odniesienia w stosunku do roku 2023
	Liczba nowych / zmodernizowanych obiektów usług społecznych	Urząd Gminy	wzrost
	Liczba zajęć realizowanych w obiektach usług kultury, sportu, rekreacji	Urząd Gminy	zaistnienie sytuacji/zdarzenia

	Liczba działań podjętych w celu podniesienia poziomu usług ochrony zdrowia	Urząd Gminy	zaistnienie sytuacji/zdarzenia
	Średnie wyniki egzaminów ośmioklasistów w stosunku do średniej województwa	CKE	wzrost
	Udział powierzchni wsi Dragacz, Michale objętych mpzp w powierzchni ogółem wsi	Urząd Gminy	wzrost
	Liczba nowych / zmodernizowanych mieszkań socjalnych, gminnych	Urząd Gminy	wzrost
	Liczba nowych/zmodernizowanych przestrzeni publicznych	Urząd Gminy	wzrost
	Udział powierzchni terenów zieleni w ogólnej powierzchni zurbanizowanej gminy	Urząd Gminy	wzrost
	Liczba wspartych przedsięwzięć zainicjonowanych przez lokalne liderki i lokalnych liderów	Urząd Gminy, Lokalne stowarzyszenia i organizacje	zaistnienie sytuacji/zdarzenia
	Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych	Urząd Gminy	wzrost
	Liczba działań prowadzonych we współpracy z innymi podmiotami, jst, instytucjami	Urząd Gminy	wzrost
	Liczba działań skutkujących poprawą stanu elementów środowiska (woda, powietrze, klimat akustyczny, powierzchnia ziemi)	Urząd Gminy, WIOŚ	zaistnienie sytuacji/zdarzenia
	Liczba kampanii społecznych dot. kształtowania postaw ekologicznych	Urząd Gminy, Lokalne stowarzyszenia i organizacje	zaistnienie sytuacji/zdarzenia
	Liczba obiektów objętych ochroną na podstawie ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami poddanych modernizacji	Urząd Gminy, WKZ	zaistnienie sytuacji/zdarzenia
	Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	Urząd Gminy	wzrost
	Liczba gospodarstw domowych z wymienionymi źródłami ciepła na bardziej ekologiczne	Urząd Gminy	wzrost
	Liczba nowych/zmodernizowanych obiektów, sieci zielonej i niebieskiej infrastruktury	Urząd Gminy	zaistnienie sytuacji/zdarzenia
	Liczba działań służących budowaniu poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy	Lokalne stowarzyszenia i organizacje	zaistnienie sytuacji/zdarzenia
	Długość zmodernizowanych dróg rowerowych	Urząd Gminy	wzrost
	Liczba zrewitalizowanych przestrzeni	Urząd Gminy	zaistnienie sytuacji/zdarzenia
	Liczba mieszkańców obsłużonych przez zmodernizowane drogi gminne	Urząd Gminy	wzrost
	Długość wybudowanych dróg rowerowych	Urząd Gminy	wzrost
	Udział osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców gminy	Urząd Gminy	wzrost

	Liczba ogólnodostępnych hot-spot	Urząd Gminy	zaistnienie sytuacji/zdarzenia
--	----------------------------------	-------------	--------------------------------

Ewaluacja – polegająca na okresowej obserwacji zmian zachodzących w gminie wynikających z realizacji Strategii. Będzie przeprowadzana w połowie czasu realizacji Strategii (rok 2026) oraz na koniec założonego horyzontu czasowego (rok 2030). Ewaluacja będzie prowadzona z wykorzystaniem ww. raportów z realizacji strategii oraz prowadzonych na jej potrzeby badań opinii i oczekiwań różnych interesariuszy (mieszkańców, inwestorów, turystów, organizacji itp.).

Odpowiedzialność za wdrażanie Strategii będzie spoczywała na powołanym do tego celu Zespole ds. realizacji strategii, który będzie składał się z następujących jednostek:

Rada Gminy – organ, który ma za zadanie sprawdzanie prawidłowej realizacji Strategii;
Kreator Strategii – Wójt Gminy – osoba odpowiedzialna za całość realizacji Strategii;
Koordinator Strategii – osoba koordynująca wdrażanie i monitoring dokumentu;
Opiekunowie poszczególnych celów strategicznych – osoby z wydziałów merytorycznych Urzędu Gminy i jednostek podległych, odpowiedzialne za wdrażanie i monitoring poszczególnych celów strategicznych;
Partnerzy – osoby/przedstawiciele reprezentujący różnego rodzaju instytucje, stowarzyszenia, inwestorów, itp. biorące udział w realizacji strategii.

Ramy finansowe i źródła finansowania

W związku z przyjętym założeniem, iż strategia rozwoju Gminy Dragacz obejmuje działania, które nie wynikają tylko z zadań własnych władz gminy, ale również działania pozostające w kompetencji innych samorządów czy jednostek, organizacji, a wreszcie mieszkańców, przedsiębiorców, należy założyć, iż sposób finansowania realizacji poszczególnych jej celów nie będzie wynikał tylko z budżetu Gminy. Część z niezbędnych do realizacji celów środków finansowych będzie pochodziła z zasobów finansowych innych jednostek administracji samorządowej, rządu, instytucji i jednostek publicznych, osób prywatnych, itp.

Strategia będzie realizowana zatem z wykorzystaniem następujących źródeł finansowania:

- budżet gminy Dragacz,
- budżet powiatu świeckiego,
- budżet województwa kujawsko-pomorskiego oraz środki Regionalnego Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza,
- budżet państwa,
- pozostałe fundusze UE,
- pozostałe zewnętrzne źródła publiczne,
- środki prywatne.

Najważniejsze instrumenty finansowe zaangażowane w realizację Strategii to oczywiście budżet Gminy Dragacz wyrażony Wieloletnią Prognozą Finansową, definiującą planowane wydatki na konkretne projekty, prognozowaną do 2030 roku. Pozostałymi dokumentami wspierającymi realizację Strategii będą wszelkiego rodzaju programy i projekty strategiczne określające szczegółowe działania, często

konkretne inwestycje oraz konkretne źródła ich finansowania, służące osiągnięciu celów zapisanych w Strategii, w tym określonych w niej działań.

Dotychczas realizacja planów rozwojowych gminy była finansowana m.in. z następujących źródeł:

- RPO województwa kujawsko-pomorskiego,
- PO Ryby,
- PO Polska Cyfrowa,
- PO Wiedza, edukacja, rozwój,
- Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- Program rządowy Sportowa Polska,
- Program rządowy Razem Bezpieczniej,
- Polski Ład,
- Fundusz Dróg Samorządowych,
- Fundusz Inwestycji Lokalnych,

w wyniku czego osiągnięto z sukcesem zaplanowane cele. Wobec powyższego zakłada się, iż dla realizacji działań zapisanych w Strategii, w miarę możliwości, również będą wykorzystane ww. instrumenty.

Spójność ustaleń strategii rozwoju gminy z dokumentami ponadlokalnymi, regionalnymi i krajowymi

Zgodnie z art. 10e ustawy o samorządzie gminnym strategia rozwoju gminy jest spójna ze strategią rozwoju województwa oraz strategią rozwoju ponadlokalnego - ustalenia Strategii rozwoju gminy Dragacz na lata 2023-2030 są spójne z ustaleniami zawartymi w Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030 - Strategia przyspieszenia 2030+

Natomiast w zakresie strategii poziomu ponadlokalnego – dla gminy Dragacz nie funkcjonują aktualne strategie na poziomie ponadlokalnym.

W strategii województwa dla realizacji celu nadrzędnego jakim jest „Jakość życia typowa dla wysoko rozwiniętych regionów europejskich” wyznaczono pięć celów głównych:

1. Skuteczna edukacja
2. Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo
3. Konkurencyjna gospodarka
4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko
5. Spójne i bezpieczne województwo,

w które wpisują się wszystkie cele strategiczne i kierunki rozwoju wyznaczone dla gminy Dragacz:

- Atrakcyjne warunki rozwoju społecznego i gospodarczego – cel 1,2,3
- Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu – cel 4
- Bezpieczna przestrzeń, odporna na zagrożenia antropogeniczne i naturalne, w tym zmiany klimatu – cel 4 i 5
- Dobra dostępność transportowa i sprawne systemy infrastruktury technicznej – cel 4.

Ponadto określono Model struktury funkcjonalno-przestrzennej uwzględniający trzy systemy regionalne: przyrodniczy, osadniczy, transportowy; kluczowe elementy budujące potencjał

ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa; zidentyfikowane obszary wymagające rozwiązania sytuacji problemowej; założenia polityki terytorialnej.

Spośród ww. gminy Dragacz dotyczy:

- System przyrodniczy, w tym wyznaczone obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo

W strategii gminy wyznaczono system przyrodniczy obejmujący obszary objęte ochroną prawną na podstawie ustawy o ochronie przyrody oraz obszary korytarza ekologicznego PAN.

- System osadniczy

W strategii gminy określono wieś Dragacz jako główny ośrodek gminy, przy uwzględnieniu, iż w hierarchii sieci osadniczej województwa pełni on rolę ośrodka lokalnego.

- System transportowy

W strategii gminy wskazano infrastrukturę kluczową dla dostępności międzyregionalnej jako infrastrukturę drogową zapewniającą dostępność zewnętrzną gminy – drogi krajowe A1, S5.

- Gmina wymagająca wsparcia w tworzeniu przestrzeni inwestycyjnych o znaczeniu lokalnym

W strategii gminy wskazano miejsce tworzenia terenów inwestycyjnych.

- Założenia polityki terytorialnej

W strategii gminy w systemie osadniczym dla gminy Dragacz określono III poziom polityki terytorialnej związany z miastami średnimi i obszarami powiązanymi z nimi funkcjonalnie - MOF Grudziądz oraz IV poziom związany z miastami powiatowymi i obszarami z nimi funkcjonalnie – OPPT Świecia.

- Obszary strategicznej interwencji

W strategii rozwoju województwa określono obszary strategicznej interwencji na poziomie regionalnym, wśród których gminy Dragacz dotyczy:

- OSI obszarów peryferyjności transportowej,
- OSI obszar negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej identyfikowane na poziomie regionalnym – identyfikacja w zakresie niskiego poziomu rozwoju społecznego, wymagający dodatkowo podjęcia działań w związku z ponadprzeciętnym natężeniem starzenia się społeczeństwa do 2030r.

OSI obszarów peryferyjności transportowej

Sposób realizacji potrzeb/przełamania sytuacji problemowej będzie wynikać z Planu zrównoważonego rozwoju transportu publicznego województwa kujawsko-pomorskiego (program w opracowaniu, na wstępnym etapie prac). Niemniej w strategii gminy określono kierunki rozwoju dotyczące konieczności rozwoju transportu publicznego, w tym opartego o ekologiczne środki transportu.

OSI obszar negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej identyfikowane na poziomie regionalnym – identyfikacja w zakresie niskiego poziomu rozwoju społecznego wymagający dodatkowo podjęcia działań w związku z ponadprzeciętnym natężeniem starzenia się społeczeństwa do 2030r.

Preferencje dla gmin w ramach konstruowania kryteriów konkursów w Programie Regionalnym: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 albo alternatywnie zaprogramowanie

dedykowanej interwencji w ramach Polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego. Niemniej w strategii gminy określono kierunki rozwoju dotyczące rozwoju społecznego, w tym podniesienia poziomu edukacji, aktywności społecznej i rozwiązania problemów demograficznych.

- Projekty kluczowe:

462 Rewitalizacja linii kolejowej nr 208 na odcinku Laskowice Pomorskie – Grudziądz.